

**Informatīvais ziņojums
par Programmas dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007. - 2010. gadam
izpildi**

Saturs

1. Vispārējs situācijas raksturojums dzimumu līdztiesības jomā Latvijā 2007.-2010. gadā _____	4
2. Pārskats par Programmu dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.-2010. gadam _____	6
1. Rīcības virziens: Sabiedrības izglītošana par dzimumu līdztiesību _____	7
2. Rīcības virziens: Tiešās valsts pārvaldes iestāžu un citu speciālistu izglītošana par dzimumu līdztiesību _____	8
3. Rīcības virziens: Dzimumu līdztiesības politikas īstenošanas uzraudzības pilnveidošana _	10
4. Rīcības virziens: Vardarbības ģimenē problēmas aktualizēšana _____	10
5. Rīcības virziens: Darba un privātās dzīves saskaņošanas iespēju uzlabošana _____	11
6. Rīcības virziens: Ar veselību saistīto dzīvesveida paradumu apzināšana _____	12
3. Secinājumi _____	13
4. Turpmāk plānotais _____	13
5. Pārskats par Programmā dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.-2010. gadam iekļauto pasākumu izpildi _____	15

Lietotie saīsinājumi

AIM	- Aizsardzības ministrija
AM	- Ārlietu ministrija
BM	- bij. Bērnu un ģimenes lietu ministrija
FM	- Finanšu ministrija
IEM	- Iekšlietu ministrija
IZM	- Izglītības un zinātnes ministrija
KM	- Kultūras ministrija
KF	- Kohēzijas fonds
LM	- Labklājības ministrija
RAPLM	- bij. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija
SAM	- Satiksmes ministrija
TM	- Tieslietu ministrija
VM	- Veselības ministrija
VIDM	- bij. Vides ministrija
ZM	- Zemkopības ministrija
MK	- Ministru kabinets
LBAS	- Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK	- Latvijas Darba devēju konfederācija
NVO	- Nevalstiskās organizācijas
NVA	- Nodarbinātības valsts aģentūra
PKIVA	- Profesionālās Karjeras izglītības aģentūra (tagad integrēta NVA)
TS	- Tiesībsargs
VAS	- Valsts Administrācijas skola
VARAM	- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VDI	- Valsts Darba inspekcija
VEC	- Veselības ekonomikas centrs
VM	- Veselības ministrija
VSAA	- Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūra
VVVA	- bij. Valsts Veselības veicināšanas aģentūra
EP	- Eiropas Padome
ES	- Eiropas Savienība
ESF	- Eiropas Sociālais fonds
ERAF	- Eiropas Reģionālās attīstības fonds

Informatīvais ziņojums sagatavots, izpildot Ministru kabineta (MK) 2007. gada 17. oktobra rīkojuma Nr. 648 4.2. punktā uzdoto. Ziņojumā atspoguļota situācija no 2007. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim.

1. Vispārējs situācijas raksturojums dzimumu līdztiesības jomā Latvijā 2007.-2010. gadā

Dzimumu līdztiesības veicināšanai šajā Programmas dzimumu līdztiesības īstenošanai (turpmāk – Programma) darbības periodā ES struktūrfondu pārdales un valsts budžeta samazinājuma dēļ vērīenīgi specifiski uz dzimumu līdztiesību vērsti pasākumi nav īstenoti, atšķirībā no iepriekšējās Programmas (2005.-2006.gads), kuras laikā tika īstenoti vairāki vērīenīgi projekti, piemēram, ESF, Kopienas iniciatīvas EQUAL, Eiropas Kopienas programmu ietvaros.

Latvijā un visā ES izmantotā pieeja vienlīdzīgu tiesību un iespēju nodrošināšanai sievietēm un vīriešiem ir dzimumu līdztiesības integrētā pieeja (angļu valodā *gender mainstreaming*). Būtiski, ka integrētā pieeja nozīmē visaptverošu ar dzimumu nelīdztiesību saistītu problēmu risināšanu, nevis īslaicīgus kompensējošus pasākumus.

LM kopš 1999.gada ir atbildīgā institūcija par dzimumu līdztiesības jautājumu koordinēšanu valstī. Lai veicinātu dzimumu līdztiesības integrētās pieejas izmantošanu valsts pārvaldē, 2007. gadā visās nozaru ministrijās tika nominētas atbildīgās amatpersonas par dzimumu līdztiesības jautājumiem. Amatpersonu tīkls tika izveidots, lai sekmētu dzimumu līdztiesības perspektīvas ievērošanu katras nozares politikas īstenošanā un palielinātu ministriju spēju risināt šos jautājumus. 2007.gadā amatpersonām un ministriju darbiniekiem tika rīkoti izglītojoši semināri par dzimumu līdztiesības integrētās pieejas aspektiem konkrētajā nozarē. Semināri tika atzinīgi novērtēti, bet LM cilvēkresursu samazinājuma dēļ šādas apmācības nebija iespējams veikt turpmākajos gados, kas rada bažas, ka izpratnes līmenis un dzimumu līdztiesības integrētās pieejas izmantošana valsts pārvaldē regresēs. LM speciālisti regulāri apkopo un izsūta aktualitātes amatpersonām par dzimumu līdztiesības jomu gan Latvijā, gan ES un pasaulē.

Pēc vēlēšanām 2006. gadā, 9. Saeimas sasaukumā netika atjaunota Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas Dzimumu līdztiesības apakškomisija. 2007. gada novembrī, apzinoties dzimumu līdztiesības jautājumu nozīmību, tika izveidota Saeimas sieviešu deputātu grupa sadarbībai ar citu valstu parlamentārietēm, kurā piedalījās gandrīz visas Saeimas deputātes. Deputātu grupas galvenie darbības virzieni bija paplašināt sadarbību ar sievietēm citu valstu parlamentos, veidot dialogu ar NVO un veicināt līdztiesības jautājumu izpratni sabiedrībā. Tāpat Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas ietvaros tika skatīti dažādi ar dzimumu nelīdztiesību saistīti jautājumi, piemēram, vardarbība ģimenē, darba un ģimenes dzīves saskaņošana u.c. Pēc 2010.gada vēlēšanām, 10.Saeimas sasaukumā arī netika izveidota Dzimumu līdztiesības apakškomisija.

Kopš 2002.gada LM darbojās MK konsultatīvā Dzimumu līdztiesības padome (turpmāk - Padome), kuras sastāvā bija gan ministriju, gan sociālo partneru, gan sabiedrisko organizāciju pārstāvji. Saistībā ar nepieciešamību pārskatīt Padomes uzdevumus, kā arī atjaunot Padomes sastāvu, LM 2008. gadā izstrādāja jaunu MK noteikumu projektu „Dzimumu līdztiesības padomes nolikums”, kuru izsludināja 2008. gada 6. marta Valsts sekretāru sanāksmē. Saskaņošanas procesā, kas ilga vairāk nekā pusgadu, starp sabiedriskajām organizācijām netika panākta vienošanās par Padomes sastāvā iekļaujamiem pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem. Ņemot vērā radušos apstākļus (uzdevums pārskatīt dažādu Padomju nepieciešamību, finanšu un administratīvo resursu optimizācija), kas būtiski atšķīrās no situācijas projekta sagatavošanas brīdī, LM par piemērotāko

uzskatīja atsaukt tiesību akta projektu un veidot padomdevēja komiteju LM pārraudzībā. Ar MK 2010.gada 5.janvāra sēdes lēmumu (prot. Nr.1 11.§) Padomes darbība tika izbeigta .

Starpinstitūciju sadarbība un sabiedrības līdzdalība dzimumu līdztiesības jautājumu risināšanā pēc Padomes likvidēšanas tika nodrošināta, organizējot LM un dzimumu līdztiesības un sieviešu tiesību aizstāvības sabiedrisko organizāciju neformālās ikmēneša sanāksmes. Ar labklājības ministra 2010.gada 10.maija rīkojumu tika izveidota Dzimumu līdztiesības komiteja (turpmāk - Komiteja). Komiteja ir koordinējoša institūcija dzimumu līdztiesības politikas jomā, un veicina ministriju, NVO, sociālo partneru, pašvaldību un citu iesaistīto pārstāvju sadarbību un līdzdalību, lai sekmētu dzimumu līdztiesības politikas īstenošanu, pārraudzību un pilnveidošanu. Komitejas sastāvā ir gan valsts gan NVO un sociālo partneru pārstāvji.

Lai pilnveidotu Latvijas normatīvo aktu atbilstību dzimumu līdztiesības principiem un nodrošinātu vienādu pieeju precēm un pakalpojumiem abiem dzimumiem, 2008.gadā tika pārņemta ES Padomes 2004. gada 13. decembra direktīva 2004/113/EK, ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu. Pārņemot minēto direktīvu, LM izstrādāja grozījumus Patērētāju tiesību aizsardzības likumā, kas stājās spēkā 2008.gada 23.jūlijā, grozījumus Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā, kas stājās spēkā 2009.gada 4.martā, kā arī „Fizisku personu, kuras veic saimniecisko darbību, diskriminācijas aizlieguma likumu”, kas stājās spēkā 2009.gada 10.jūnijā.

Lai iestrādātu atšķirīgas attieksmes aizliegumu atkarībā no dzimuma, rases un etniskās piederības profesionālajā apmācībā, kurā piedalās personas, kas nav nodarbinātas (vidusskolas līmeņa skolēni vai augstskolas līmeņa studentiem), tādā veidā precīzi transponējot Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 23.septembra Direktīvā 2002/73/EK, ar kuru groza Padomes Direktīvu 76/207/EEK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darba iespējām, profesionālo izglītību un paaugstināšanu amatā, kā arī darba nosacījumiem (turpmāk – Direktīva 2002/73/EK) noteikto, LM 2009.gadā izstrādāja grozījumus Izglītības likumā: 3.pants tika grozīts, papildinot to ar tiešas un netiešas diskriminācijas un aizskaršanas definīciju, pierādīšanas pienākumu, kā arī negatīvu seku radīšanas aizliegumu. Likums pieņemts Saeimā 2010.gada 4.martā un stājās spēkā 2010.gada 26.martā.

Kopumā ir saglabājusies līdz šim novērotā tendence, ka pasākumu īstenošana dzimumu līdztiesības mērķu sasniegšanai lielā mērā ir atkarīga no ieinteresēto pušu aktivitātes un iespējām piesaistīt finansējumu. LM šajā periodā projektus nav īstenojusi un finansējumu ir izdevies piesaistīt tikai atsevišķiem pasākumiem, līdz ar to apjomīgi uz dzimumu līdztiesību vērsti pasākumi nav notikuši, bez tam pasākumu īstenošanu ietekmē ne tikai finanšu pieejamība vai trūkums, bet arī attiecīgajai politikas jomai pieejamie cilvēkresursi.

ES struktūrfondu Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātes „Atbalsts dzimumu līdztiesības veicināšanai darba tirgū” ietvaros bija plānots īstenot vairākas aktivitātes, atbilstoši Programmas rīcības virzienu saturam un mērķim, taču ekonomiskās situācijas valstī dēļ ESF aktivitāšu īstenošana tika pārskatīta un šī aktivitāte atlikta uz nenoteiktu laiku (2009.gada 21.aprīļa MK sēdes protokols Nr.25, 37.§ 1.15. punkts). Līdz ar to lielākā daļa LM kompetencē esošo aktivitāšu netika īstenotas.

LM esošo resursu ietvaros sekmīgi izdevās īstenot apmācības ES struktūrfondu projektu iesniedzējiem, vērtētājiem un īstenotājiem, kā arī ES struktūrfondu vadībā iesaistītajiem institūciju darbiniekiem par vienlīdzīgu iespēju horizontālo politiku, kas ietver dzimumu līdztiesības, invaliditātes un novecošanās aspektus (sīkāk skatīt pie Programmas 2. rīcības virziena apraksta).

2. Pārskats par Programmu dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.-2010. gadam

Programmas mērķis bija uzlabot sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju un tiesību nodrošināšanu, kā arī pieeju resursiem visās dzīves jomās. Programmā bija ietverti pasākumi, kas tieši vērsti uz vienādu tiesību un iespēju nodrošināšanu sievietēm un vīriešiem, kā arī pasākumi, kuru īstenošanā dzimumu līdztiesības princips integrēts horizontāli. Programma turpina iepriekšējās Programmas (2005.-2006.) uzsāktu virzību. Programmas galvenās jomas, kurās nepieciešams veikt situācijas uzlabošanu, bija: sabiedrības izglītošana par dzimumu līdztiesību; tiešās valsts pārvaldes un citu speciālistu izglītošana par dzimumu līdztiesību; dzimumu līdztiesības politikas īstenošanas un uzraudzības pilnveidošana; problēmas aktualizēšana par vardarbību ģimenē; darba un privātās dzīves saskaņošanas iespēju uzlabošana un paplašināšana; ar veselību saistīto dzīvesveida paradumu apzināšana.

Ņemot vērā, ka mainoties rādītājiem, ar kuriem parasti raksturo situāciju dzimumu līdztiesības jomā (piemēram, sieviešu un vīriešu nodarbinātības līmenis, sieviešu un vīriešu laika izlietojums, sieviešu īpatsvars lēmumu pieņemšanas pozīcijās vai paternitātes izmantotāju skaits) nevar viennozīmīgi apgalvot, ka tie ir tikai Programmas ietvaros īstenoto uzdevumu nopelns, Programmai tika noteikti tikai politikas rezultāti („sagaidāmās pārmaiņas”). Pozitīvas izmaiņas – sabiedrības, darba devēju un darbinieku, speciālistu izpratnes padziļināšanās un attieksmes maiņa, izmaiņas sociālekonomiskajā un demogrāfiskajā situācijā un citas izmaiņas notiek vairāku faktoru kopuma ietekmē, turklāt tās iespējams konstatēt tikai veicot plašus pētījumus.

Programmas pasākumu īstenošanas periods sakrita ar valsts ekonomisko un finansiālo krīzi un no tās izrietošajām sekām, kas nelabvēlīgi ietekmēja gandrīz visus Programmas rīcības virzienus (atbilstoši Programmas apakšmērķiem).

Apakšmērķim „uzlabot sabiedrības izpratni par dzimumu līdztiesības jautājumiem” (pirmais rīcības virziens *Sabiedrības izglītošana par dzimumu līdztiesību*) noteiktais rezultāts nav sasniegts, jo plānotās aktivitātes sabiedrības informēšanai netika īstenotas ES struktūrfondu pārdales dēļ. Diemžēl bez mērķtiecīgas sabiedrības informēšanas izpratnes līmenis par dzimumu līdztiesības jautājumiem ir samazinājies, par ko liecina, piemēram, iesniegto sūdzību par diskrimināciju uz dzimuma pamata skaita samazināšanās TS birojā.

Apakšmērķim „uzlabot dzimumu līdztiesības politikas ieviešanā iesaistīto institūciju speciālistu izpratni par dzimumu līdztiesības integrētās pieejas izmantošanas iespējām un nozīmi nozaru politikās” (otrais rīcības virziens *Tiešās valsts pārvaldes iestāžu un citu speciālistu izglītošana par dzimumu līdztiesību*) noteikto rezultātu, proti, - speciālistu izpratni, piemēram, - apmācīto ministriju darbinieku izpratnes līmeni, nav iespējams izmērīt bez papildus aptauju vai pētījumu veikšanas. Kopumā – situācija ir saglabājusies līdzīga, - kā iepriekšējā periodā, progress nav vērojams – visu ministriju nozaru pārskatu dokumentos (gadagrāmatas, pārskati, ziņojumi u.c.) dati ir uzrādīti dzimumu griezumā, taču runāt par dzimumu līdztiesības integrētās pieejas īstenošanu nozarēs vai nozaru analīzi no dzimuma perspektīvas pagaidām vēl nevar.

Apakšmērķim „uzlabot īstenotās dzimumu līdztiesības politikas pārraudzību un novērtēšanu” (trešais rīcības virziens *Dzimumu līdztiesības politikas īstenošanas uzraudzības pilnveidošana*) noteikto rezultātu nevar identificēt, jo paredzētais pētījums par valsts īstenoto politiku ietekmi uz dzimumu līdztiesības situāciju Latvijā netika veikts. Līdz ar to uzraudzības un novērtēšanas sistēma, kas ļautu analizēt esošās dzimumu līdztiesības politikas efektivitāti nav izstrādāta.

Apakšmērķis „apzināt situāciju un izstrādāt konceptuālus risinājumus vardarbības ģimenē mazināšanai” (ceturtais rīcības virziens *Vardarbības ģimenē problēmas aktualizēšana*) ir sasniegts (sk. rezultātus pie ceturta virziena apraksta).

Piektā rīcības virziena *Darba un privātās dzīves saskaņošanas iespēju uzlabošana* apakšmērķis bija „pilnveidot darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespējas un veicināt darba devēju ieinteresētību darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespēju radīšanā”. Šī apakšmērķa sasniegšanā vērojamas pozitīvas tendences, salīdzinājumā ar citiem, piemēram - jaunu bērnu dārzu celtniecība un alternatīvo aprūpes pakalpojumu paplašināšana, kas ir viens no priekšnoteikumiem, lai vecāki veiksmīgi varētu saskaņot darba un privāto dzīvi, kā arī atgriezties darba tirgū, kā arī maternitātes un paternitātes atvaļinājuma līdzsvarošana, vīriešu skaita palielināšanās, ka izmantojuši paternitātes atvaļinājumu u.c. Taču, lai apzinātu, cik vecākiem un vai ir atvieglota darba un privātās dzīves saskaņošana Programmas periodā, ir nepieciešama papildus aptauja vai pētījums. Savukārt dati par sieviešu nodarbinātības paaugstināšanos veikto pasākumu ietekmē nebūs objektīvi, ņemot vērā bezdarba līmeņa paaugstināšanos Latvijā, krīzes ietekmē. Kā veiksmīgus darba un ģimenes dzīves saskaņošanas pamatojuma rādītājus, līdzās iepriekš minētiem, parasti izmanto sieviešu un vīriešu brīvā laika, mājsaimniecības darbos un bērnu audzināšanai veltītā laika un darbā pavadītā laika izlietojumu. Taču šie mērījumi tiek veikti vienreiz pa desmit gadiem (pēdējais tika veikts 2005.g.), līdz ar to šobrīd nav iespējams noteikt vai kopš 2005.g. šie rādītāji ir uzlabojušies.

Apakšmērķa „apzināt un veicināt iedzīvotāju izpratni par katram dzimumam īpaši raksturīgiem dzīvesveida paradumiem un to ietekmi uz veselības un dzīves kvalitāti” (sestais rīcības virziens *Ar veselību saistīto dzīvesveida paradumu apzināšana*) rezultāts ir sasniegts. Dažādi pētījumi un iedzīvotāju izpratnes veicināšanas pasākumi ir veikti, kas vērtējams pozitīvi, taču lai konstatētu vai iedzīvotāju izpratne ir mainījusies, ir nepieciešami statistikas dati ar vairāku gadu distanci (sabiedrības attieksme mainās samērā lēni), par sagaidāmo mūža ilguma palielināšanos vīriešiem, novēršamu nāves cēloņu mazināšanos, dažādu vienam vai otram dzimumam specifisku slimību mazināšanos.

Atsevišķu valsts budžeta finansējumu Programmā iekļauto pasākumu īstenošanai 2007.-2009. gadā izdevās piesaistīt tikai bijušai Bērnu un ģimenes lietu ministrijai (ar MK 2009.gada 29.maija rīkojumu Nr.359 Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas funkcijas tika nodotas LM, TM un IZM, kā arī VM).

Vairākus Programmas pasākumus bija paredzēts īstenot ES struktūrfondu aktivitāšu ietvaros. Ņemot vērā valsts ekonomiskās situācijas pasliktināšanos, ES struktūrfondu pasākumu prioritāšu pārskatīšanu, kā arī finansējuma pārdalīšanu, vairāki no Programmā paredzētajiem pasākumiem netika uzsākti vai netika īstenoti pilnā apmērā. Tomēr lielākoties Programmas īstenošana – īpaši pasākumi, kas neprasa papildus finansējumu – visos rīcības virzienos bijusi veiksmīga.

1. Rīcības virziens: Sabiedrības izglītošana par dzimumu līdztiesību

Rīcības virziena mērķis bija uzlabot sabiedrības izpratni par dzimumu līdztiesības jautājumiem. Pasākumu īstenošanai bija LM, LBAS, TS un VDI.

TS sniedzis regulāru informāciju preseī par dzimumu diskriminācijas jautājumiem, izplatījis informatīvos materiālus sociālajiem darbiniekiem „Vienlīdzīgas attieksmes nodrošināšana darba, sociālajā un pakalpojumu jomā”, īstenojis policistu apmācības programmu, iekļaujot jautājumus par diskriminācijas aizliegumu, kā arī ierosinājis lietas par diskriminējošiem darba sludinājumiem un izskatījis lietas par iespējamiem diskriminācijas aizlieguma pārkāpumiem uz dzimuma pamata. Tā,

piemērām, 2009.g. TS izskatījis 16 pārbaudes lietas, bet 2010.g. – tikai 6 pārbaudes lietas, kas, iespējams, saistīts ar sabiedrības izpratnes līmeņa par savām tiesībām mazināšanos, jo pēdējos gadus nav notikušas sabiedrības informēšanas kampaņas. Iepriekšējos gados visai daudz iesniegumu bija par atbrīvošanu no darba maternitātes dēļ, turpretim 2010. gadā izskatītās pārbaudes lietas vairāk saistītas ar pieeju precēm un pakalpojumiem, piemēram, aizliegums veikalā iebraukt ar bērnu ratiņiem.

VDI organizējusi vairākus informatīvus seminārus “Darba tiesības”, kuros skatīti dzimumu līdztiesības jautājumi, kā arī informatīvo kampaņu “Darba līgums – drošāka rītdiena”. VDI speciālisti akcijas „Uz savu skolu” laikā apmeklējuši vairākas Latvijas skolas. Kopumā sūdzību skaits visos gados bijis gandrīz vienāds. 2007. – 2010.gadā kopumā saņēmusi 97 iesniegumus (sūdzības), kuros blakus pārējiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem tika minēts arī diskriminācijas aizliegums uz dzimuma pamata. VDI savas kompetences ietvaros veica iesniegumos minētās informācijas pārbaudi un kopumā sešos gadījumos informācija par diskriminācijas aizlieguma uz dzimuma pamata apstiprinājās un vainīgajiem uzņēmumiem tika piemērots administratīvais sods.

LM, savukārt, 2007.gadā pēc reklāmas aģentūras TBWA iniciatīvas tikās ar šīs aģentūras darbiniekiem un prezentēja materiālu par dzimumu līdztiesības aspektiem reklāmās, - labos piemērus un slikto praksi, lai mazinātu vienu dzimumu diskriminējošas informācijas izplatību publiskajā telpā. LM sadarbībā ar Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīklu un Ziemeļu Ministru padomes finansiālu atbalstu, 2009.gada 3.- 4.decembrī, Rīgā organizēja forumu “Finansiālās krīzes ietekme uz sievietēm un vīriešiem”. Forumā tika diskutēts un analizēts - vai finansiālā krīze dažādi ietekmē sievietes un vīriešus, vai sievietes un vīrieši saskaras ar atšķirīgām krīzes izraisītām sekām, un kā integrēt dzimuma aspektu politiku lēmumos un ekonomikas atveseļošanas procesos. Forumā tika prezentētas iespējas NVO, u.c. organizācijām piesaistīt ES un citu finanšu instrumentu līdzekļus dažādu projektu konkursu ietvaros.

Tā kā sabiedrības izpratnes veicināšana par dzimumu līdztiesības jautājumiem ir iespējama tikai ar informēšanas kampaņu palīdzību, turpmākajos gados, atjaunojoties ekonomikas izaugsmei, jārisina jautājums par finansējuma piesaisti sabiedrības „uzrunāšanai” publiskajā telpā par dzimumu līdztiesības jautājumiem.

2. *Rīcības virziens: Tiešās valsts pārvaldes iestāžu un citu speciālistu izglītošana par dzimumu līdztiesību*

Rīcības virziena mērķis bija uzlabot dzimumu līdztiesības politikas ieviešanā iesaistīto institūciju speciālistu izpratni par dzimumu līdztiesības integrētās pieejas izmantošanas iespējām un nozīmi nozaru politikās. Pasākumus īstenoja LM, IZM, VM, LBAS.

Lai arī salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem izglītojošu pasākumu ir bijis mazāk, institūcijas rada iespēju īstenot vairākas aktivitātes. Tika izstrādāta vienas dienas apmācību programma VAS kursam „Sieviešu un vīriešu tiesības un iespējas: kas jāņem vērā nozaru politikas veidošanā?”, kā arī organizēti trīs kursi. Diemžēl VAS pārstrukturizācijas, ierobežoto finanšu un cilvēkresursu dēļ minētais mācību kurss 2009. un 2010.gadā VAS piedāvājumā netika iekļauts.

2007.gadā tika organizēti trīs kursi atsevišķās ministrijās, kas bija vērsti uz dzimumu līdztiesības integrētās pieejas īstenošanas iespējām konkrētā nozarē. 2008., 2009. un 2010.gadā ierobežoto LM cilvēkresursu dēļ netika organizētas apmācības nevienā ministrijā. Trīs LM un viens NVA speciālists 2007. gadā piedalījās Ziemeļu Ministru padomes ierēdņu apmaiņas programmā,

kuras ietvaros ieguva zināšanas par Ziemeļvalstu pieeju dzimumu līdztiesības principu integrēšanā budžeta procesos un dzimumu līdztiesības integrētās pieejas īstenošanu.

LBAS organizēja semināru par dzimumu līdztiesības principu īstenošanu valsts rīcībpolitikas dokumentu izstrādāšanā, kā arī izglītojošu semināru ar Baltijas valstu arodbiedrību dzimumu līdztiesības speciālistu līdzdalību. Notikušas arī divas diskusijas par vienādām iespējām un aktualitātēm dzimumu līdztiesības jomā un seminārs darba devēju un valsts institūciju pārstāvjiem „Krīze: vai sievietēm un vīriešiem darba tirgū ir nodrošinātas vienādas iespējas?, kā arī diskusija „Strādājošo sieviešu problēmas un to risinājumi Latvijas neatkarības divdesmit gados”.

Viena no prasībām, kas tiek izvirzīta ES struktūrfondu finansējuma saņēmējiem 2007.-2013. gada plānošanas periodā, ir vienlīdzīgu iespēju horizontālās politikas pamatprincipu ievērošana. LM ir atbildīgā institūcija par vienlīdzīgu iespēju horizontālās politikas (turpmāk – HP) koordināciju, kas ietver dzimumu līdztiesības, invaliditātes un novecošanās aspektus. HP mērķis ir sekmēt visiem sabiedrības locekļiem, neatkarīgi no to dzimuma, vecuma un invaliditātes veida, vienlīdzīgas iespējas iesaistīties ES fondu līdzfinansēto projektu aktivitātēs un izmantot ES fondu līdzfinansēto projektu rezultātus. Galvenais HP „Vienlīdzīgas iespējas” pamatprincips nosaka, ka ikvienam sabiedrības loceklim, lai kāds būtu viņa dzimums, vecums un veselības stāvoklis, jābūt pieejamiem publiskiem pakalpojumiem, palīdzībai un informācijai, iespējai izglītoties, strādāt un pilnvērtīgi atpūsties pat tad, ja tas prasa apkārtējo sabiedrības locekļu pretimnākšanu un vides pielāgošanu. Dzimumu līdztiesības integrētā pieeja ES struktūrfondos tiek īstenota:

- caur projektu iesniegumu atlases kritērijiem, projektu vērtēšanā piešķirot papildus punktus tiem projektiem, kuri ir paredzējuši specifiskas aktivitātes un pasākumus dzimumu līdztiesības veicināšanai;
- izplatot rokasgrāmatu „Kā nodrošināt vienlīdzīgas iespējas ES fondu līdzfinansētajos projektos?”, kurā projektu iesniedzējiem, vērtētājiem, ES fondu starpniekinstitūciju darbiniekiem tiek sniegta informācija par dzimumu līdztiesības aspektu iekļaušanu gan ESF, gan ERAF un KF projektu aktivitātēs;
- nodrošinot lekciju ciklu „Kā nodrošināt vienlīdzīgas iespējas ES fondu projektā?”, kuros projektu iesniedzēji, vērtētāji, ES fondu starpniekinstitūciju darbinieki tiek informēti par dzimumu līdztiesības jautājumiem un veidiem, kā praksē ES fondu līdzfinansētajās aktivitātēs veicināt dzimumu līdztiesību.

LM projekta „ES struktūrfondu administrēšana Labklājības ministrijā 2007.-2013. gada plānošanas perioda (2008.-2010. g.)” ietvaros ir organizējusi 45 seminārus „Kā nodrošināt horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”?”. Semināru mērķauditorija ir projektu iesniedzēji, vērtētāji, īstenoņāji, ES struktūrfondu vadībā iesaistītie institūciju darbinieki, ES struktūrfondu reģionālo informācijas centru darbinieki, lai projektu aktivitātēs tiktu ņemti vērā vecuma, invaliditātes un dzimumu līdztiesības aspekti. Kopumā apmācībās piedalījušies 1985 dalībnieki.

IZM ir veikusi pētījumu par zinātniskajā pētniecībā nodarbināto dzimumu sadalījumu izglītības, zinātnes un pētniecības iestādēs. ES 6. Ietvara programmas projekta „Sievietes zinātnē un augstajās tehnoloģijās” ietvaros tika izstrādāts stratēģiskais dokuments un pētījums par sievietēm dažādās zinātnes nozarēs, kā arī apzināti iespējamās diskriminācijas un nevienlīdzības iemesli. Vienlaicīgi tika izstrādāti priekšlikumi, lai līdzsvarotu dzimumu sadalījumu izglītības, zinātnes un pētniecības iestādēs.

Daži pasākumi šī rīcības virziena ietvaros netika īstenoti valsts pārvaldes restrukturizācijas un cilvēkresursu samazinājuma dēļ, kā arī ES struktūrfondu finansējuma pārdales rezultātā. VM plānotais pasākums - izglītēt ģimenes ārstus par dzimumu līdztiesības nozīmi veselības aprūpē – netika sākts VM pārstrukturizācijas, ierobežoto finanšu un cilvēkresursu trūkuma dēļ, savukārt LM

atbildībā esošie izglītojošie pasākumi pirmsskolas izglītības iestāžu speciālistiem par dzimumu līdztiesību netika īstenoti ES struktūrfondu pārdales dēļ.

3. *Rīcības virziens: Dzimumu līdztiesības politikas īstenošanas uzraudzības pilnveidošana*

Rīcības virziena mērķis bija uzlabot dzimumu līdztiesības politikas pārraudzību un novērtēšanu. Pasākumu īstenošanai - LM un nozaru ministrijas, TS, VDI, LBAS.

Jāatzīmē, ka iepriekšējo gadu darbs, izglītojot par dzimumu līdztiesības politiku atbildīgo iestāžu darbiniekus un aicinot ministriju publiskajos pārskatos iekļaut datus dzimuma griezumā bija veiksmīgs. Gandrīz visu ministriju pārskata dokumentos vai ziņojumos par nozares attīstību sniegta informācija un dati dzimumu griezumā, kas ir labs pamats, lai veiktu padziļinātāku analīzi par īstenoto nozaru politiku no dzimuma perspektīvas, kā arī izmantotu šos datus jaunu rīcībpolitiku pamatošanai.

TS ir publiskojis informāciju par dzimumu diskriminācijas gadījumiem un tiesu nolēmumiem, sagatavojot un izdodot informatīvo materiālu „Latvijas tiesu prakse diskriminācijas aizlieguma pārkāpuma lietās darba tiesiskajās attiecībās”.

LM ir apkopojusi informāciju par ANO politikas dokumenta „Pekinas rīcības platforma” ES līmenī izstrādātajiem indikatoriem un datus par situāciju Latvijā. Ziņojumā apkopotas visas Pekinas Rīcības platformas jomas, tādas kā - nabadzība, izglītība, veselība, vardarbība pret sievietēm, bruņotie konflikti, ekonomika, dalība lēmumu pieņemšanā, institucionālais mehānisms, vienlīdzīga darba samaksa u.c. un apzināts vīriešu un sieviešu stāvoklis Latvijā šajā jomās.

Tāpat LM ir piedalījies Eiropas Komisijas darbā, lai izstrādātu ES valstīm piemērotus un salīdzināmus indikatorus par Pekinas rīcības platformas īpašās uzmanības sfērām (2007.gadā – Sievietes un nabadzība; Sievietes un izglītība, 2008.gadā – Meitenes; Sievietes un nabadzība, 2010.gadā – Zviedrijas prezidentūras ziņojums par Pekinas rīcības platformas īstenošanas progresu visās jomās).

Kopumā jāatzīst, ka rīcības virziena ietvaros nav izdevies paveikt iecerēto un vairāku pasākumu īstenošanas šķērslis ir bijušas ekonomiskās situācijas radītie sarežģījumi un pārmaiņas prioritātēs, finanšu un cilvēku resursu pieejamībā. Piemēram, pētījumu par valsts īstenoto politiku ietekmi uz dzimumu līdztiesības situāciju Latvijā bija plānots veikt ES struktūrfondu ietvaros, taču pēc pasākumu prioritāšu pārskatīšanas attiecīgā aktivitāte tika atlikta uz nenoteiktu laiku un pētījums netika veikts. Resursu optimizācija skārusi arī dzimumu līdztiesības politikas funkciju un kapacitāte dzimumu līdztiesības jautājumu risināšanai ir samazinājusies. Dzimumu līdztiesības jautājumi, kas iepriekš bija atsevišķas LM nodaļas - Dzimumu līdztiesības nodaļas (departamenta ietvaros) kompetence, ir integrēti Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļā, kur dzimumu līdztiesība ir viena no trim pārraugamajām politikas jomām.

4. *Rīcības virziens: Vardarbības ģimenē problēmas aktualizēšana*

Rīcības virziena mērķis bija apzināt situāciju un izstrādāt konceptuālus risinājumus vardarbības ģimenē mazināšanai. Pasākumu īstenošanai - LM, BM, IEM, TM, VM, IZM, LBAS.

Šī rīcības virziena ietvaros bijusī BM sadarbībā ar LM, IEM, TM, VM, Ģenerālprokuratūru un TS izstrādāja Informatīvo ziņojumu par problēmām saistībā ar vardarbību ģimenē un to iespējamiem risinājumiem (pieņemts zināšanai MK 2007. gada 5. jūnija sēdē, prot. Nr.33 44.§). Uz

šī ziņojuma pamata bijusī BM izstrādāja Programmu vardarbības ģimenē mazināšanai 2008.-2011.gadam (atbalstīta ar MK 2008.gada 18.jūnija rīkojumu Nr.343).

Izdoti vairāki metodiskie materiāli: rokasgrāmatas grupu vadītājiem par bērnu emocionālo audzināšanu, informatīvi izglītojošs bērnu emocionālās audzināšanas materiāls par vardarbības veidiem un īstenoti vairāki izglītojoši pasākumi sabiedrībai un speciālistiem par starpsektoru sadarbības veicināšanu par vardarbības ģimenē problēmu. LBAS sadarbībā ar NVO „Skalbes” 2008. gadā organizēja semināru, lai izglītotu nozaru arodbiedrību speciālistus par vardarbības ģimenē problēmu.

2008.gadā LM pārstāvēja Latviju EP Kampanā pret vardarbību pret sievieti, tostarp vardarbību mājās, kuras rezultātā tika uzsākts un turpinās darbs pie EP tiesiskā ietvara vardarbības mazināšanai - „Konvencijas par vardarbības pret sievieti un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu” projekta.

Valsts programmas bērna un ģimenes stāvokļa uzlabošanai 2010.gadam ietvaros 11 Latvijas pilsētās tika organizētas atbalsta grupas sievietēm, kuras cietušas no vardarbības ģimenē, kā arī tiesnešu apmācības kompetences paaugstināšanā bērnu tiesību aizsardzībā un vardarbības ģimenē gadījumu samazināšanai katrā plānošanas reģionā. Paralēli notika arī speciālistu apmācības par vardarbību ģimenē aspektiem un iespējamiem risinājumiem. Apmācībās piedalījās pārstāvji no sociālajiem dienestiem, tiesībsargājošām iestādēm –bāriņtiesām, pašvaldības policijas, valsts policijas un prokuratūras.

5. *Rīcības virziens: Darba un privātās dzīves saskaņošanas iespēju uzlabošana*

Rīcības virziena mērķis bija pilnveidot darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespējas un veicināt darba devēju ieinteresētību šādu iespēju radīšanā. Pasākumu īstenotāji - LM, VSAA, VM, bijusī VVVA, tagad VEC, bijusī BM, bijusī RAPLM, kopš 2011.g. 1.janvāra - VARAM, NVA, LBAS, LDDK.

Būtiski dzimumu līdztiesības veicināšanas jautājumi ir sociālais nodrošinājums un atbalsts ģimenēm. Šajās jomās no dzimumu līdztiesības viedokļa jāpievērš uzmanība elastīgām darba formām, darba un privātās dzīves saskaņošanai, kā arī stereotipu maiņai par sieviešu un vīriešu lomām sabiedrībā. 2007. gadā bijusī BM īstenoja pilotprojektu, izveidojot aukļu dienestu Liepājā, kas veiksmīgi darbojas vēl šobrīd un kura pilna laika pakalpojumus regulāri izmanto 25 ģimenes, bet nepilna laika pakalpojumus 5-7 ģimenes. Galvenokārt, tie ir vecāki ar maziem bērniem (1-2 gadi), kuriem nav iespējas saņemt pirmsskolas izglītības iestāžu pakalpojumus. Paplašinot pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērnu ārpus ģimenes pieskatīšanas iespējas, tika izveidoti 12 jauni bērnu rotaļu un attīstības centri un sākumskolas vecuma bērnu dienas centri visā Latvijā, kā arī pilnveidota un papildināta vairāku pagastu bērnu rotaļu un attīstības centru materiāltechniskā bāze.

Bijusī RAPLM ar ES struktūrfondu atbalstu uzsāka un līdz 2013.gadam turpinās īstenot pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstīšanu nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros. Kopumā no 2007. – 2010.gadam jaunuzceltas vai paplašinātas 12 pirmsskolas izglītības iestādes un renovētas vai labiekārtotas 22 izglītības iestādes. Tāpat 2008.gadā uzsākta un līdz 2013.gadam turpinās alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošana novadu nozīmes attīstības centros. Līdz 2010.gada beigām tika atbalstīti 11 alternatīvās aprūpes centri un radītas iespējas saņemt alternatīvās aprūpes pakalpojumus 4582 cilvēkiem, tādā veidā uzlabojot arī darba un privātās dzīves saskaņošanas iespējas vecākiem.

2007.gada 8. novembrī Saeima pieņēma grozījumus likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”, no 2009.gada 1.janvāra nosakot paternitātes pabalstu 100% apmērā no personas

vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (iepriekš – 80%). Tādējādi tika līdzsvarots maternitātes un paternitātes pabalsta apmērs – pašlaik bērna paternitātes pabalstu aprēķina tāpat kā maternitātes pabalstu, taču saistībā ar ekonomisko situāciju valstī no 2009.gada 1.jūlija maternitātes un paternitātes pabalstus līdz 2012.gada 31.decembrim piešķir 80% apmērā no personas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas. Ekonomiskās situācijas pasliktināšanos valstī un ierobežotā valsts budžeta dēļ netika izstrādāti paredzētie grozījumi Darba likumā, kas pagarinātu atvaļinājumu bērna tēvam (no desmit līdz četrpadsmit dienām) sakarā ar bērna piedzimšanu.

Uz jaundzimušo bērnu tēviem vērstas aktivitātes ar mērķi iesaistīt vīriešus jaundzimušā bērna aprūpē, liecina paternitātes pabalstu saņēmušo tēvu skaita palielināšanās, kas ļauj spriest par vīriešu lielāku iesaisti ģimenes dzīvē tā piemēram, 2006. gadā paternitātes atvaļinājumu izmantoja 29,7% no sociāli apdrošinātajiem tēviem, 2007 - 35,1%, 2008 - 40,9%, 2009 jau 39,8% tēvu.

NVA ir nodrošinājusi bērnu aprūpi bezdarbniekiem ar bērniem, kuri apmeklē profesionālās apmācības kursus. Lai veicinātu personu ātrāku atgriešanos darba tirgū pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, NVA ir īstenojusi karjeras konsultācijas personām pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma (kopumā konsultētas 7352 personas) un motivācijas paaugstināšanas pasākumus un profesionālās mācības bezdarbniekiem pēc bērna kopšanas atvaļinājuma (tālmācība, kurā kopumā tika iesaistītas 229 personas). Aktīvās nodarbinātības pasākuma „Profesionālā apmācība pārkvalifikācija vai kvalifikācijas pilnveide” ietvaros tika sāktas mācības aprūpētāja profesijā.

Veicinot dzimumu līdztiesības integrētās pieejas iekļaušanu koplīgumos starp darba devējiem un arodbiedrību, LBAS ir izstrādājusi koplīguma paraugu un sniegusi rekomendācijas dalīborganizāciju vadītājiem. Savukārt, LDDK biedri darba devēju organizāciju sanāksmēs tikuši informēti par iespēju un nepieciešamību koplīgumos iekļaut dzimumu līdztiesības integrēto pieeju.

VSAA, veicot jaundzimušo bērnu vecāku informēšanu par vecāku iespējām saņemt ar bērna piedzimšanu saistītos pabalstus un atvaļinājumus, katru gadu ir izdevusi un izplatījusi informatīvus materiālus: 2007. gadā bukletu *Ģimenes pabalsti ES*, 2008. gadā brošūra *Ģimene un bērns*. 2009.-2010.gadā neviens buklets netika izdots samazinātā budžeta dēļ.

6. *Rīcības virziens: Ar veselību saistīto dzīvesveida paradumu apzināšana*

Rīcības virziena mērķis bija apzināt un veicināt iedzīvotāju izpratni par katram dzimumam īpaši raksturīgiem dzīvesveida paradumiem un to ietekmi uz veselību un dzīves kvalitāti. Pasākumus īstenoja - VM un LBAS.

Lai mazinātu veselības un veselību ietekmējošo paradumu atšķirības dzimumu starpā, nepieciešams veikt mērķtiecīgus un ilggadējus pasākumus. Šiem pasākumiem jābūt vērstiem uz konkrētām mērķa grupām, ņemot vērā ne tikai dzimumu, bet arī valodu, kādā indivīds sazinās, izglītības līmeni, ienākumu līmeni, dzīves vietu, vecumu utt. VM ir veikusi vairākus pētījumus par sieviešu un vīriešu veselības paradumiem, un ir izstrādāti ieteikumi kaitīgo veselības paradumu mazināšanai. Ir veikti arī vairāki pētījumi par sadzīves traumatismu, vardarbību ģimenē un laulību šķiršanu saistībā ar alkohola lietošanu. Īstenojot vairākas sabiedrības informēšanas kampaņas, sagatavojot un izplatot informatīvus materiālus, kā arī organizējot seminārus, VM ir informējusi sabiedrību par veselīga uztura un dzīvesveida jautājumiem. Ar vērienīgām sabiedrības informēšanas kampaņām, kas vērstas uz vīriešiem un sievietēm (piemēram, „Neaizmirsti par savas veselības tehnisko apskati” par vīriešu reprodūktīvās veselības veicināšanu, „Atļaujies būt vesela”, kuras galvenais mērķis bija aicināt sievietes pievērst lielāku uzmanību veselībai, informatīvā kampaņa vīriešu reprodūktīvās veselības veicināšanā „Īsti vīri nebaidās no urologa!”), VM ir veicinājusi sabiedrības interesi par savu veselību un izplatījusi informāciju par profilaktisko apskāšu

svarīgumu. Ir izdoti divi informatīvie materiāli sievietēm par profilaktisko apskāšu nepieciešamību un onkoloģisko slimību profilaksi.

Taču vairākos VM veiktajos pētījumos, dzimuma aspekts tomēr nav ņemts vērā, un tie netiek mērķēti uz sievietēm vai vīriešiem (puišiem vai meiteņiem) auditoriju, piemēram, - 6.3. aktivitāte par veselīgu uzturu un dzīvesveida jautājumiem u.c.

LBAS 2008.gadā sniedza rekomendācijas saviem biedriem par koplīgumu noslēgšanu, aicinot veikt pasākumus par strādājošo obligātās veselības apdrošināšanu uzņēmumu līmenī. 2009. un 2010.gadā ierobežoto līdzekļu dēļ pārrunas netika veiktas un dati par noslēgtajiem koplīgumiem netika apkopoti.

3. Secinājumi

Līdz šim lielākie pasākumi dzimumu līdztiesības veicināšanai pārsvarā ir īstenoti ar ES un starptautisku organizāciju finansiālu atbalstu. Tas ir bijis labs pamats turpmāko pasākumu īstenošanai. Lielākā daļa programmā paredzēto pasākumu ir īstenota paredzētajos termiņos. Tomēr, ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī, kā arī kavēšanos ar ES struktūrfondu līdzekļu apguvi, finansējuma pārdali citām aktivitātēm, daļa pasākumu nav sākti laicīgi vai nav īstenoti vispār. Pozitīva tendence ir horizontālās prioritātes – dzimumu līdztiesības, vecuma, invaliditātes aspektu ievērošanas – nostiprināšanās, bet kopumā ar dzimumu līdztiesības jautājumu saistītu specifisku pasākumu daudzums samazinās. Ir pamats bažām, ka dzimumu līdztiesības jautājumam turpmāk varētu tikt pievērsta salīdzinoši mazāka uzmanība, tādejādi negatīvi ietekmējot arī dzimumu līdztiesības situācijas uzlabošanu dažādās jomās un sabiedrības informētību par šiem jautājumiem. Pastāvot grūtībām piesaistīt valsts budžeta un ES struktūrfondu finansējumu, iespējams risinājums pasākumu īstenošanai institūcijām ir meklēt finanšu resursu piesaistes iespējas citos ES finanšu instrumentos un starptautiskās sadarbības programmās. Savukārt dzimumu līdztiesības integrētās pieejas īstenošanu iespējams turpināt ar specifisku pasākumu palīdzību esošo budžeta līdzekļu ietvaros.

Detalizēta informācija par katra pasākuma izpildes stadiju un neizpildes pamatojumu atrodama pievienotajā tabulā „Pārskats par Programmā dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.-2010. gadam iekļauto pasākumu izpildi”.

4. Turpmāk plānotais

Saskaņā ar Valdības deklarācijas rīcības plāna 9.7.5. punktu 2011. gadā tiks izstrādāts jauns plānošanas dokuments dzimumu līdztiesības politikas attīstībai pēc 2011.gada. Šobrīd *Plāna Dzimumu līdztiesības īstenošanai 2012.-2014. gadam* projekts ir izstrādes stadijā, proti, - ir identificēti galvenie rīcības virzieni un pasākumi, kas sasaucās ar ES dzimumu līdztiesības politikas dokumentiem (pirmkārt, Stratēģiju Dzimumu līdztiesības īstenošanai 2010.g. – 2015.g.) un kas neprasa papildus finansējumu. Plāna aktivitāšu īstenošanai finansējums tiks meklēts citu ES finanšu instrumentu vai sadarbības programmu ietvaros, bet aktivitātes, kas neprasa papildus finansējumu, tiks īstenotas esošo resursu ietvaros.

Daudzas no neīstenotām Programmas aktivitātēm, kurām nepieciešams finansējums, ir izvirzāmas īstenošanai nākamās ES Struktūrfondu finanšu perspektīvas ietvaros, piemēram, - sabiedrības informēšanas kampaņa par dzimumu līdztiesības jautājumiem, pētījums par valsts īstenoto politiku ietekmi uz dzimumu līdztiesības situāciju Latvijā, sabiedriskās domas aptauja, dzimumu līdztiesības aspektu integrēšana pirmskolas izglītībā, pedagogu izglītošana u.c. Lai noteiktu iepriekšējā periodā veikto aktivitāšu ietekmi un efektivitāti, ir nepieciešamas profesionāli

veiktas sabiedrības aptaujas vai pētījumi (piemēram, - par darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespēju uzlabošanu, vardarbības mazināšanu u.c).

5. Pārskats par Programmā dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.-2010. gadam iekļauto pasākumu izpildi

Nr. p. k.	Pasākums	Pasākuma koordinators un iesaistītās institūcijas, izpildes laiks	Sasnieguma indikatori / sasniedzamais rezultāts	Finansēšanas avots	Faktiskās izmaksas latos	Izpildes stadija ¹	Informācija par sasnieguma indikatoru izpildi (attiecībā pret sasnieguma indikatoru, kas norādīts 4. ailē)	Neizpildes pamatojums ²
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. rīcības virziens: Sabiedrības izglītošana par dzimumu līdztiesību								
1.1.	Īstenot sabiedrības informēšanas pasākumus par dzimumu līdztiesību.	LM 2008-2010	Īstenotas 4 sociālās reklāmas kampaņas. Sagatavoti informatīvie materiāli dažādām mērķa grupām 20 tūkst. eksemplāri. Notikuši 5 TV un 10 radio raidījumi.			Nav sāks		Pasākumu bija plānots veikt ESF aktivitātes 1.3.1.6. „Atbalsts dzimumu līdztiesības veicināšanai darba tirgū” projekta ietvaros. Ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī, 22.12.2008. MK sēdē pieņemts lēmums par aktivitātēm, kuru īstenošanas uzsākšana 2009.gada laikā būtu atsevišķi izvērtējama un pieļaujama tikai pēc MK konceptuāla lēmuma. ESF Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitāte „Atbalsts dzimumu līdztiesības veicināšanai darba tirgū” iekļauta ES fondu aktivitāšu, kuru īstenošana papildus izvērtējama saistībā ar ekonomisko situāciju valstī

¹ Informācija par pasākuma izpildes gaitu, norādot atbilstošo izpildes stadiju:

„Nav sāks” (ja aktivitāte nav uzsākta),

„Izpildīts” (ja aktivitāte pabeigta un pabeigta termiņā),

„Izpildīts daļēji” (ja aktivitāte realizēta nepilnīgi, taču netiks turpināta),

„Kavējas” (ja aktivitāte nav pabeigta vai nav pat sākta un izpildes termiņš jau pagājis)

² Pamatojums, ja pasākuma statuss ir „Nav sāks”, „Izpildīts daļēji”, „Kavējas”.

								2009.gadā, sarakstā. Taču, saskaņā ar 2009.g. 21.aprīļa MK sēdes protokolu Nr.25, 37 paragrāfa 1.15. punktu Labklājības ministrijai tika uzdots atlikt aktivitātes „Atbalsts dzimumu līdztiesības veicināšanai darba tirgū” īstenošanu.
		LBAS 2008-2010	1 reizi ceturksnī izdots arodbiedrību un informatīvais biļetens	ESF projekts	Viena biļetena izmaksas (sagatavošana, drukāšana, izplatīšana caur abonēšanas centru „Diena” LV un RU) - 9249 Ls. Visiem biļeteniem: 73 992	<i>Izpildīts daļēji</i>	2007: netika izdots neviens biļetens 2008: 2 biļeteni 2009: 4 biļeteni 2010: 4 biļeteni Katrs biļetens izdots 30 000 eksemplāros. Papildus notikusi sabiedrības informēšana par sociālo dialogu, arodbiedrību aktivitātēm, vienādu iespēju nodrošināšanu darba tirgū, juridiskajiem padomiem, starptautiskajām aktivitātēm dzimumu līdztiesības jomā u.c.	2007.g. un 2008.g. aktivitāte netika savlaicīgi uzsākta, jo kavējās ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” uzsākšana un vēl nebija saņemts finansējums.
1.2.	Īstenot pasākumus, lai mazinātu vienu dzimumu diskriminējošas informācijas izplatību publiskajā telpā.	LM, TS 2007-2010	Fiksēti 5 gadījumi gadā. Notikušas 2 tikšanās ar masu mediju un reklāmas veidotāju, pārstāvjiem	-	-	<i>Izpildīts daļēji</i>	2007: - TS pēc savas iniciatīvas ierosinājis 41 pārbaudes lietu par diskriminējošiem darba sludinājumiem. Sniegta informācija preseī par dzimumu diskriminācijas jautājumiem. - LM tikās ar reklāmas aģentūras TBWA darbiniekiem, sniegta prezentācija par dzimumu līdztiesības aspektiem reklāmās, - labie piemēri un sliktā prakse. 2008: - TS izsūtījis regulārus preses paziņojumus visiem nacionālajiem medijiem - (TV, prese, radio, interneta mediji) 2008.gada 5.martā "Dzimumu līdztiesība preču un pakalpojumu jomā nav pilnībā nodrošināta"; 2008.gada	Sakarā ar ekonomisko situāciju valstī, LM tika samazināti cilvēkresursi, kas būtiski ierobežoja iespējas īstenot pasākumus šajā jomā. Izvērtējot nodaļas kompetences uzdevumus un prioritātes, šī aktivitāte netika atzīta par prioritāru.

						<p>28.maijā "Tiesībsargs: ministra izteikumus par viena vecāka ģimenēm uzskata par nekorektiem"; 2008.gada 28.jūlijā "Stingri noteikts – precēm un pakalpojumiem jābūt pieejamiem visiem".</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sniegta informācija par dzimumu līdztiesības jautājumiem TS biroja organizētajos 15 reģionālajos semināros visa gada garumā. - TS pēc atsevišķu mediju pieprasījuma sniedzis 6 komentārus saistībā ar dzimumu līdztiesības jautājumiem un problēmām. <p>2009:</p> <ul style="list-style-type: none"> - TS 2009.gadā izskatījis 16 pārbaudes lietas par iespējamu diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu uz dzimuma pamata. - TS piedalījies velotūres „Ieminies par iecietību” organizēšanā, informējot sabiedrību par iecietību un diskriminācijas aizliegumu. - TS īstenojis policistu apmācības programmu, iekļaujot jautājumus par diskriminācijas aizliegumu. <p>2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> - TS izskatījis 6 pārbaudes lietas par diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu uz dzimuma pamata - TS piedalījās velotūrē „Ieminies par iecietību”, 7 Latvijas pilsētās, informējot iedzīvotājus par diskriminācijas aizliegumu, iecietību, tiesību aizsardzības mehānismiem. 		
1.3.	Izplatīt informāciju par tiesību aizsardzības iespējām diskriminācijas gadījumā.	TS 2007-2010	Sagatavots un izplatīts 1 informatīvais materiāls gadā.	Eiropas Kopienas EQUAL projekts	1525 ,50	Izpildīts daļēji	<p>2007: TS sagatavojis un izdevis informatīvo materiālu sociālajiem darbiniekiem „Vienlīdzīgas attieksmes nodrošināšana darba, sociālajā un pakalpojumu jomā”. Buklets izplatīts reģionālajos semināros, nosūtīts pašvaldībām iedzīvotāju informēšanai, kā arī pieejams TS biroja mājas lapā.</p> <p>2008: Turpināta informatīvā materiāla sociālajiem darbiniekiem „Vienlīdzīgas attieksmes</p>	

						<p>nodrošināšana darba, sociālajā un pakalpojumu jomā” izplatīšana pašvaldībās, TS biroja organizētajos 15 reģionālajos semināros. Ierobežoto finanšu resursu dēļ 2008. gadā TS pārsvarā publiskojis informatīvos materiālus mājaslapā, sadaļā „Viedokļi”, neizdodot tos papīra formātā.</p> <p>2009: Samazinātā budžeta rezultātā TS nav izdevis jaunus, drukātus informatīvos materiālus. Turpināta esošo informatīvo materiālu izplatīšana, tsk. izplatīti Eiropas Komisijas kampaņas „Par dažādību, pret diskrimināciju” sagatavotie materiāli . Pieejami:http://ec.europa.eu/employment_social/fdad/cms/stopdiscrimination?langid=en, tāpat</p> <p>2010: Turpināta esošo informatīvo materiālu izplatīšana, tsk. izplatīti Eiropas Komisijas kampaņas „Par dažādību, pret diskrimināciju” sagatavotie materiāli. Regulāri TS mājas lapa tiek papildināta ar aktuālāko informāciju.</p>	
1.4.	Darba devēju un darbinieku informēšana par dzimumu diskriminācijas novēršanu darba vietā	VDI 2008-2010	Notikuši 5 informatīvi pasākumi katru gadu	Esošā budžeta ietvaros.	<i>Izpildīts</i>	<p>Kopumā notikuši 40 informatīvi semināri par darba tiesisko attiecību jautājumiem, kuros cita starpā izskatīti arī dzimumu līdztiesības un diskriminācijas jautājumi.</p> <p>2008.gadā VDI saņēma 38 iesniegumus, 2009.g. - 38 iesniegumus, 2010.g. – 31 iesniegumu, kuros blakus pārējiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem tika minēti arī diskriminācijas aizliegums uz dzimumu pamata. Darba inspekcija savas kompetences ietvaros veica iesniegumos minētās informācijas pārbaudes un kopumā 6 gadījumos informācija par diskriminācijas aizlieguma pārkāpumiem apstiprinājās un vainīgajiem uzņēmumiem tika piemērots administratīvais sods.</p> <p>Akcijā “Uz savu skolu ” kopumā apmeklētas 46 skolas, kuros skatīti arī dzimumu līdztiesības</p>	

							jautājumi.	
2. rīcības virziens: Tiešās valsts pārvaldes iestāžu un citu speciālistu izglītošana par dzimumu līdztiesību								
2.1.	Organizēt apmācības nozaru ministrijās un sekretariātos par dzimumu līdztiesības integrētās pieejas izmantošanu.	LM 2007-2009	Izstrādāta 1 dienas apmācību programma ministrijām Notikuši 18 semināri	-	-	<i>Izpildīts daļēji</i>	2007: Izstrādāta 1 dienas apmācību programma VAS kursam „Sieviešu un vīriešu tiesības un iespējas: kas jāņem vērā nozaru politikas veidošanā?”. Organizēts 1 VAS kurss „Sieviešu un vīriešu tiesības un iespējas: kas jāņem vērā nozaru politikas veidošanā?” (12 dalībnieki). Ir organizēti arī 3 kursi atsevišķās ministrijās (AIM, VM, IUMSIL). 2008: Organizēti 2 VAS kursi „Sieviešu un vīriešu tiesības un iespējas: kas jāņem vērā nozaru politikas veidošanā?” (36 dalībnieki)	2009, 2010: LM un VAS pārstrukturizācijas, ierobežoto finanšu un cilvēkresursu dēļ pasākums netika īstenots.
2.2.	Organizēt informatīvus pasākumus Saeimas deputātiem par dzimumu līdztiesības jautājumiem un integrēto pieeju.	LM 2009	Notikuši 4 semināri	1000 Ls Valsts budžets	-	<i>Nav sākts</i>		Netika piešķirts valsts budžets
2.3.	Veikt izglītojošus pasākumus ģimenes ārstiem par dzimumu līdztiesības nozīmi veselības aprūpē.	VM, LM 2008-2010	Notikušas 3 diskusijas/ semināri. Sagatavoti un izplatīti informatīvi materiāli.		-	<i>Nav sākts</i>		Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 29.jūlija rīkojumu Nr.509 „Par Veselības ministrijas padotībā esošo valsts pārvaldes iestāžu reorganizāciju”, Medicīnas profesionālās izglītības centrs, kas bija atbildīgs par pasākuma īstenošanu, tika likvidēts.

2.4.	Veikt izglītojošus pasākumus pirmskolas izglītības iestāžu speciālistiem par dzimumu līdztiesību.	LM, IZM 2008-2010	Notikuši 20 semināri. Sagatavoti un izplatīti informatīvi materiāli			<i>Nav sāks</i>		2008: Pasākumu bija plānots veikt ESF aktivitātes „Atbalsts dzimumu līdztiesības veicināšanai darba tirgū” projekta ietvaros. Ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī, 22.12.2008. MK sēdē pieņemts lēmums par aktivitātēm, kuru īstenošanas uzsākšana 2009.gada laikā būtu atsevišķi izvērtējama un pieļaujama tikai pēc MK konceptuāla lēmuma. ESF Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitāte „Atbalsts dzimumu līdztiesības veicināšanai darba tirgū” iekļauta ES fondu aktivitāšu, kuru īstenošana papildus izvērtējama saistībā ar ekonomisko situāciju valstī 2009.gadā, sarakstā. Taču, saskaņā ar 2009.g. 21.aprīļa MK sēdes protokolu Nr.25, 37 paragrāfa 1.15. punktu Labklājības ministrijai tika uzdots atlikt aktivitātes „Atbalsts dzimumu līdztiesības veicināšanai darba tirgū” īstenošanu.
2.5.	Apmācīt ierēdņus par dzimumu līdztiesības principiem budžeta procesos un integrētās dzimumu līdztiesības	LM 2007	3 LM, 1 NVA speciālisti piedalījušies mācībās Ziemeļvalstīs	Ziemeļu ministru padome / Valsts budžets	1250,00 / 664,94	<i>Izpildīts.</i>	3 LM un 1 NVA speciālists piedalījušies mācībās par dzimumu līdztiesības principiem budžeta procesos un integrētās dzimumu līdztiesības pieejas īstenošanu Ziemeļvalstīs 30.09.-11.10.2007. Pēc tam, 11.11.2007., organizēts 1 seminārs “Skandināvijas valstu dzimumu līdztiesības integrētās pieejas labā prakse un tās īstenošana Labklājības ministrijas nozaru politikās” LM (12 dalībnieki no LM, VDI, Sociālo pakalpojumu pārvaldes, Sociālās	

	pieejas īstenošanu Ziemeļvalstīs.						integrācijas valsts aģentūras, VSAA, v/a „Tehnisko palīg līdzekļu centrs).	
2.6.	Īstenot izglītojošos seminārus nozaru arodbiedrību vadītājiem un speciālistiem par dzimumu līdztiesības jautājumiem.	LBAS 2008-2009	Notikuši 2 semināri un 2 diskusijas gadā	LBAS budžets	1000,00	<i>Izpildīts daļēji</i>	<p>2008: Notikuši 2 semināri: - Seminārs par dzimumu līdztiesības principu īstenošanu valsts politisko dokumentu izstrādāšanā (noformulēts arodbiedrību viedoklis) - Izglītojošs seminārs ar Baltijas valstu arodbiedrību dzimumu līdztiesības speciālistu pieaicināšanu. Notikušas 2 diskusijas: - Nozaru arodbiedrību vadītāju diskusija ar Kuldīgas slimnīcas izpilddirektori Dr. Smilgu par vienādu iespēju nodrošināšanu mediķiem un arodbiedrību lomu slimnīcā. - Nozaru arodbiedrību vadītāju diskusija ar LM par Latvijas aktualitātēm dzimumu līdztiesības jomā.</p> <p>2009: Viens seminārs ar darba devēju un valsts institūciju pārstāvjiem: „Krīze: vai sievietēm un vīriešiem darba tirgū ir nodrošinātas vienādas tiesības?”</p> <p>2010: Viena diskusija 8.martā „Strādājošo sieviešu problēmas un to risinājumi Latvijas neatkarības divdesmit gados”</p>	2009, 2010: Ekonomiskās krīzes dēļ - nepietiekošs finansējums
2.7.	Izstrādāt priekšlikumu, lai līdzsvarotu pedagogu un zinātniskajā pētniecībā nodarbināto dzimumu sadalījumu izglītības, zinātnes un	IZM 2007-2009	1. Veikts pētījums par sievietēm dažādās zinātnes nozarēs, kā arī par iespējamās diskriminācijas un	ES 6. Ietvara programma s projekta „Sievietes zinātnē un augstajās tehnoloģijās” finansējums	IZM finansējums 10 963,00	<i>Izpildīts.</i>	<p>2007: ES 6. Ietvara programmas projektā „Sievietes zinātnē un augstajās tehnoloģijās” (Projekta apraksts internetā: http://www.basnet-fp6.eu/) izstrādāts projekta stratēģiskais dokuments kurš ietver: - pētījumu par sievietēm dažādās zinātnes nozarēs, kā arī par iespējamās diskriminācijas un nevienlīdzības iemesliem, - priekšlikumus, lai līdzsvarotu dzimumu sadalījumu izglītības, zinātnes un pētniecības</p>	

	pētniecības iestādēs.		nevienlīdzības iemesliem. 2. Izstrādāti konkrēti priekšlikumi, lai līdzsvarotu dzimumu sadalījumu izglītības, zinātnes un pētniecības iestādēs.				iestādēs. 2008, 2009, 2010: Projekts „Sievietes zinātnē un augstajās tehnoloģijās” noslēdzies 2007.gadā, un kopš tā laika IZM nav īstenojusi vai līdzdarbojusies zinātniskajā pētniecībā nodarbināto dzimumu sadalījuma līdzsvarošanas pasākumos. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem Latvijā no visiem zinātniekiem 45% ir sievietes, kas ir viens no augstākajiem rādītājiem ES, tādēļ IZM neplāno 2010.gadā īstenot vai līdzdarboties iepriekšminētā veida pasākumos.	
2.8.	Organizēt apmācības ES struktūrfondu administrēšanā iesaistītajiem speciālistiem par vienādu iespēju horizontālās prioritātes īstenošanu projektos.	FM, LM 2008-2009	Notikuši 4 semināri projektu vērtētājiem, pārbaužu veicējiem gadā.	Eiropas Savienības struktūrfondu finansējums	2008: 1856,75 2009, 2010: esošā budžeta ietvaros	Izpildīts	Projekta „ES struktūrfondu administrēšana Labklājības ministrijā 2007.-2013.gada plānošanas periodā (2008.-2010.g.)”: 2008: Notikuši 10 semināri „Kā nodrošināt horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”?” (488 dalībnieki). 2009: Notikuši 19 semināri „Kā nodrošināt horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”?” (930 dalībnieki). 2010: Notikuši 16 semināri „Kā nodrošināt horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”?” (592 dalībnieki). Kopumā apmācīti 2010 speciālisti	
3. rīcības virziens: Dzimumu līdztiesības politikas īstenošanas uzraudzības pilnveidošana								
3.1.	Valsts īstenoto politiku ietekme uz dzimumu līdztiesības situāciju	LM 2010	Veikts 1 pētījums	Eiropas Savienības struktūrfondu finansējums . Valsts budžets	Plānotais 60 000	Nav sākti.		Pasākums netika sākts ekonomiskās krīzes dēļ. Saskaņā ar 2009.g. 21.aprīļa MK sēdes protokolu Nr.25, 37 paragrāfa 1.15. punktu Labklājības ministrijai tika uzdots atlikt aktivitātes „Atbalsts dzimumu līdztiesības

	Latvijā							veicināšanai darba tirgū” īstenošanu.
3.2.	Apkopot informāciju par Pekinas rīcības platformas īstenošanas ietvaros izstrādātajiem indikatoriem un apkopot datus par situāciju Latvijā.	LM 2007-2010	Ik pa diviem gadiem apkopots informatīvs materiāls par Pekinas platformā noteiktajiem indikatoriem			<i>Izpildīts</i>	Dati apkopoti un izstrādāts ziņojums par situāciju Latvijā Ziņojumā apskatīta sieviešu un vīriešu situācija Latvijā uz 2010.g. tādās jomās kā izglītība, nodarbinātība, lēmumu pieņemšana, nabadzība, darba samaksa, veselība u.c. Ziņojums tapis pēc Eiropas Savienības prezidējošo valstu izstrādātajiem Pekinas Rīcības platformas jomu indikatoriem . Ziņojums ievietots LM mājas lapā http://www.lm.gov.lv/upload/dzimumu_lidztiesiba/dz_lidzt_1003_1.pdf	Ziņojums izstrādāts vienu reizi – 2010.g. LM samazināto finanšu un cilvēkresursu dzimumu līdztiesības jomā dēļ.
3.3.	Sagatavot progresa ziņojumu par Pekinas rīcības platformas ieviešanu.	LM, nozaru ministrijas 2009	Sagatavots 1 ziņojums			<i>Izpildīts</i>	Ziņojumā apkopota informācija par Latvijas progresu sieviešu stāvokļa uzlabošanā Pekinas Rīcības platformā noteiktajās jomās no 2004.g. – 2008.g. Ziņojums sagatavots pēc ANO Eiropas ekonomiskās komisijas (UNECE) pieprasījuma	
3.4.	Sagatavot ziņojumu par Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (CEDAW) izpildi.	AM, nozaru ministrijas 2009	Sagatavots 1 ziņojums			<i>Kavējas</i>	Ar 2009.gada 21.oktobra rīkojumu nr.718 „Par darba grupu konsolidētā ceturta un piektā kārtējā ziņojuma sagatavošanai par Apvienoto Nāciju Organizācijas 1979.gada Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu izpildi Latvijā Republikā” tika izveidota darba grupa kārtējā nacionālā ziņojuma sagatavošanai. Darba grupas pārstāvji ar kavēšanos, ko ietekmēja darbinieku skaita samazinājums valsts pārvaldes iestādēs, iesniedza MK pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojam ziņojuma sagatavošanai nepieciešamo informāciju, līdz ar to ziņojuma sagatavošana ir aizkavējusies un darbs pie tā izstrādes vēl joprojām turpinās. Uz 2010.g. 31.decembri ziņojums nav pabeigts.	Darbinieku skaita samazinājums valsts pārvaldes iestādēs ietekmēja ziņojuma savlaicīgu sagatavošanu.
3.5.	Veikt	LM, nozaru	Ministriju	-	-	<i>Izpildīts</i>	<i>AIM:</i>	

	situācijas analīzi no dzimuma perspektīvas dažādās tautsaimniecības nozarēs	ministrijas 2007-2010	un sekretariātu publiskajos pārskatos (kur tas ir iespējams) sniegta informācija ņemot vērā dzimumu. Pārskata dokumentos vai ziņojumos par nozares attīstību sniegta informācija un dati dzimumu griezumā.				<p>2007, 2008: AIM publiskajos gada pārskatos, analizējot personāla situāciju par iepriekšējo gadu, analīze tiek veikta arī dzimuma struktūras griezumā. Virsnieku militārās izglītības koncepcija nodrošina vienlīdzīgas iespējas uz militārās izglītības iegūšanu un tālāko pilnveidošanu abu dzimumu karavīriem.</p> <p>2009, 2010: Nacionālajos bruņotajos spēkos uz 2010.g. 31.decembri dienēja 4496 karavīri, no tiem 774 sievietes. 2009.g. un 2010.g. ir krasi samazinājies rekrutējamo (militārajā dienestā iesauktie) personu skaits NBS: 2009.gadā tika rekrutētas 148 personas, no tām 140 vīrieši un 8 sievietes, savukārt 2010.gadā – 462 karavīri, no tiem 439 vīrieši un 23 sievietes Vīriešu pārsvars bruņotajos spēkos saistīts ar militārā dienesta specifiku - paaugstinātu fizisko sagatavotību un paaugstinātu bīstamību personas veselībai un dzīvībai. Rekrutēšana militārajā dienestā notiek pēc brīvprātības principa, ievērojot vienādas tiesības pieteikties kā vīriešiem, tā sievietēm. AM sistēmā tiek respektētas bērnu vecāku tiesības uz bērnu audzināšanu, bērna kopšanas atvaļinājums normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tiek piešķirts kā bērnu mātēm, tā arī bērnu tēviem, ja par to iestādē tiek saņemts attiecīgā bērna tēva vai mātes iesniegums. 2009.gadā NBS bērna kopšanas atvaļinājumu izmantoja 47 mātes un 43 tēvi, bet 2010.g. bērna kopšanas atvaļinājumu izmantoja 57 sievietes, 43 vīrieši. Strādājošo skaits uz 2010.g. 31.decembri bija 220, t.sk., 142 sievietes, 78 vīrieši, t.sk., 29 militārpersonas, no tām 6 sievietes. Bērna kopšanas atvaļinājumā 2010.gadā atradās 16 darbinieki, no tiem 3 tēvi.</p>	
--	---	-----------------------	--	--	--	--	--	--

						<p>Padotībā esošo iestāžu darbinieku kopējais skaits uz 2010.g. 31.decembri bija 842, no tiem 429 sievietes un 413 vīrieši.</p> <p>Bērna kopšanas atvaļinājumā atradās 33 darbinieki, no tiem 6 bērnu tēvi.</p> <p>Paternitātes atvaļinājumu (bērna tēvam) Aizsardzības ministrijas sistēmā 2010.gadā izmantoja 9 civilie darbinieki (tēvi) un 175 karavīri – tēvi.</p> <p>AM: AM gadagrāmatās sniegta informācija par ārlietu dienesta personālu: kopējais darbinieku skaits, sadalījums pēc dzimuma, vecuma, izglītības. AM gadagrāmatas ir publiski pieejama ministrijas mājas lapā www.mfa.gov.lv sadaļā Ministrija -> Publikācijas.</p> <p>BM, kopš 2009.g. - LM : 2007 - 2008: Dzimumu līdztiesības princips ir iestrādāts visos galvenajos politikas dokumentos, piemēram, Bērnu un ģimenes lietu ministrijas 2007.gada publiskajā pārskatā, Darbības stratēģijā 2006.-2008.gadam, Konceptijā valsts ģimenes politika 2008. gadam un Programmā vardarbības ģimenē mazināšanai 2008.-2011. gadam.</p> <p>2009 - 2010: Ar dzimumu stereotipiem saistītas problēmas un to risinājumi ietverti: Plānā „Bērniem piemērota Latvija 2010.-2012.gadam”. „Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam”. Situācijas analīze no dzimumu perspektīvas bērnu tiesību aizsardzības un ģimenes politikas jomā nodrošināti, izstrādājot tiesību aktu projektu, sniedzot atzinumus, gatavojot informatīvos ziņojumus.</p> <p>Pētījumos: - „Demogrāfija un ģimenes stāvoklis Latvijā”, (SKDS, 2008). Atrodams LM mājas lapā:</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/bernu_tiesibas/demogr_gim_lv.pdf.</p> <p>FM: FM gada publiskajos pārskatos sniedz informāciju par ministrijā strādājošajiem dzimuma griezumā.</p> <p>IEM: IEM un tās padotības iestādes savos publiskajos pārskatos sniedz informāciju un datus dzimuma griezumā.</p> <p>IZM: IZM publiskajos pārskatos izglītības un tālākizglītības attīstības rezultatīvie rādītāji ir aplūkoti, ņemot vērā dzimumu. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.-2013. gadam paredz izstrādāt sistēmisku pieeju, lai tuvinātu līdzsvaram pedagogu un zinātniskajā pētniecībā nodarbināto dzimuma sadalījumu izglītības, zinātnes un pētniecības iestādēs. IZM mājas lapā pieejamā statistiskā informācija par izglītojamo skaitu, uzņemtajiem un atskaitītajiem izglītojamajiem, pedagogiem, īpaši profesionālajā izglītībā ir atspoguļota tajā skaitā ņemot vērā iedalījumu pa dzimumiem.</p> <p>KM: KM publiskajos gada pārskatos uzrādīts sadalījums pēc ministrijas darbinieku dzimuma; - Ir dati par sieviešu un vīriešu nodarbinātību padotībā esošo iestāžu pārskatos: „Valsts arhīvu sistēmas gada publiskais pārskats”, „Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas gada darba pārskats”, „Valsts Kultūrkapitāla fonda gada pārskats”, Valsts aģentūras „Tautas mākslas centrs” gada publiskais pārskats.; - Portālā www.kulturaskarte.lv otrās kārtas darba uzdevumā iestrādāts, ka nozaru pārstāvjiem jāsniedz atskaites arī par dzimumu pārstāvniecību institūcijās. - Ir savākti dati par darbiniekiem KM pārziņā esošajās institūcijās, bet vēl nav apkopojuma. Ir</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>pieejama informācija par darbinieku dzimumu kultūras nozarēs: „Bibliotēkas”, „Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes”, „Muzeji”, „Teātri”, „Koncertorganizācijas”, „Kultūras nami”.</p> <p>Latvijas Digitālās KULTŪRAS KARTES (LDKK) 2.kārtas datu bāzē ir savākti dati no kultūras institūcijām t.sk. dati par vīriešu/ sievieti nodarbinātību ir savākti nozarēs : „Bibliotēka”, „Kultūrizglītības iestāde”, „Muzejs”, „Teātris”, „Koncertorganizācija”, „Kultūras centrs”. Šie dati nav publiskoti portālā www.kulturaskarte.lv saistībā ar personas datu aizsardzības nostādņēm. Bet tie ir pieejami par katru atsevišķu iestādi cilvēkiem, kas strādā ar LDKK informācijas sistēmu. Apkopojumi par vīriešu/ sievieti nodarbinātību, izmantojot LDKK 2.kārtas datu bāzi, ir sagatavoti ar LDKK Lēmumu atbalsta sistēmas (LDKK LAS) palīdzību.</p> <p>LDKK 2.kārtas datu bāzē ir savākta informācija par amatiermākslas kolektīvu dalībnieku vīriešu/ sievieti īpatsvaru.</p> <p>TM: Tieslietu ministrijas, Ieslodzījuma vietu pārvaldes, Valsts probācijas dienesta un Naturalizācijas pārvaldes, v/a „Maksātne spējas administrācija”, Juridiskās palīdzības administrācijas, Uzņēmumu reģistra, Valsts tiesu ekspertīžu biroja gada pārskatos sniegta informācija dzimumu griezumā, izņemot Datu valsts inspekcijas un Patentu valdes publiskajos pārskatos sniegta informācija ņemot vērā dzimumu, atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 5.maija noteikumu Nr. 413 „Noteikumi par gada publiskajiem pārskatiem” 7.punktā noteiktajam.</p> <p>SAM: Gada publiskajos pārskatos ietver informāciju un datus par katra dzimuma pārstāvību dažādos</p>
--	--	--	--	--	--	--

						<p>amata un iegūtās izglītības līmeņos (pārskata nodaļā „Personāls”).</p> <p>VM: Visos veiktajos pētījumos, ziņojumos, pārskatos un gadagrāmatās dati atspoguļoti dzimumu griezumā. Pētījumi un ziņojumi pieejami VEC mājas lapā www.vec.gov.lv sadaļā Sabiedrības veselības statistika un pētījumi. Sīkāk skatīt pie 6.1. aktivitātes.</p> <p>VIDM (kopš 2011. –VARAM): Izstrādājot un īstenojot politikas plānošanas dokumentu projektus, t.sk. <i>Vides politikas pamatnostādnes 2009-2015</i> un normatīvo aktu projektus, atbilstoši ar ministrijas darbiniekiem, profesionālām NVO (biedrībām un nodibinājumiem) tiek diskutēti jautājumi par dzimumu atbilstību profesiju specifikai (ķīmijas industrija, atkritumu, īpaši bīstamo atkritumu saimniecība), kas saistīta ar veselības, īpaši reproduktīvās veselības risku saskaņā ar likumu “Par radiācijas drošību un kodoldrošību”, MK 2002. gada 9. aprīļa noteikumiem Nr. 149 “Noteikumi par aizsardzību pret jonizējošo starojumu”, MK 2002. gada 5. marta noteikumiem Nr. 97 “Noteikumi par aizsardzību pret jonizējošo starojumu medicīniskajā apstarošanā”.</p> <p>Šobrīd sabiedrībā arvien aktuālāks kļūst jautājums par ģenētiski modificēto organismu (ĢMO) aprites ietekmi uz reproduktīvo veselību. Jāpiezīmē, ka šī ietekme uz cilvēku un dzīvnieku veselību, kā arī uz vidi, t.sk. bioloģisko daudzveidību zinātniski nav izpētīta, esošie pētniecības rezultāti ir klaji pretrunīgi. VIDM kompetencē ir novērst ĢMO riskus videi, t.sk. bioloģiskajai daudzveidībai, taču piedaloties diskusijās un sabiedriskajās apspriedēs par ĢMO aprites jautājumu auditorijās visbiežāk tiek jautāts par ĢMO iedarbību uz cilvēku veselību, t.sk. reproduktīvo,</p>
--	--	--	--	--	--	--

							<p>kas liek apsvērt iespēju šo GMO problemātiku analizēt un iestrādāt normatīvo aktu un politikas plānošanas dokumentu projektos ne tikai VIDM un ZM, bet arī VM un LM kompetences ietvaros.</p> <p>Programmas periodā organizētas 2 sabiedriskās apspriedes par <i>Vides politikas pamatnostādņu 2009 - 2015</i> projektu, t.sk par dzimumu līdztiesības aspektiem.</p> <p>ZM: ZM publiskajos pārskatos ir iekļauta informācija par ministrijas darbiniekiem dzimuma griezumā. Lauku attīstības programmas 2007.- 2013.gadam novērtēšana Latvijā tiek analizēta arī no dzimumu līdztiesības aspekta.</p> <p>Atsevišķos pasākumos pieteikumu skaits, kurus iesniedz sievietes, ir lielāks nekā vīriešu iesniegto pieteikumu skaits, piemēram, LAP 141.pasākums „Daļēji naturālas saimniecības”. Līdz ar to var secināt, ka kopumā LAP iesaistās līdzvērtīgs sieviešu un vīriešu skaits.</p>	
3.6.	Publiskot informāciju par dzimumu diskriminācijas gadījumiem un tiesu nolēmumiem.	TS, VDI, LM 2008-2010	Regulāri apkopota un izvietota informācija VDI un Tiesībsarga mājas lapās.	Eiropas Kopienas EQUAL projekts	959 ,34	<i>Izpildīts daļēji</i>	<p>2007 - 2008 TS izdevis informatīvo materiālu „Latvijas tiesu prakse diskriminācijas aizlieguma pārkāpuma lietās darba tiesiskajās attiecībās”. Materiāls publiskots TS mājas lapā.</p> <p>TS pārstāvējis personas trijās tiesu lietās par diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu darba tiesiskajās attiecībās uz dzimuma pamata. Divās lietās panākts mierizlīgums, ko apstiprinājusi tiesa. Trešā lieta atrodas kasācijas tiesvedībā.</p> <p>Informācija par tiesu praksi pieejama TS biroja mājas lapā.</p> <p>2009 – 2010 Jaunākā informācija par tiesu praksi finanšu trūkuma dēļ nav apkopota.</p>	2009,2010.: Netika piešķirti valsts budžeta līdzekļi aktivitātes īstenošanai
3.7.	Stiprināt Labklājības ministrijas kā	LM 2009	Dzimumu līdztiesības nodaļā			<i>Nav sāks</i>	<p>Valsts ekonomiskās situācijas, samazinātā budžeta dēļ šādu aktivitāti īstenot nebija iespējams.</p>	Valsts budžeta līdzekļi netika piešķirti

	koordinējošās institūcijas par dzimumu līdztiesības jautājumiem kapacitāti		pieņemts viens cilvēks.					
3.8.	Veikt analīzi nozaru arodbiedrībās par dzimumu līdztiesību aspektu praktisko piemērošanu dažādās jomās	LBAS 2009	Veikta analīze 5 jomās. Pētījuma rezultāti izplatīti konferencē		Pētījuma izmaksas 1200 Ls	<i>Izpildīts daļēji</i>	ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros 2009.un 2010.g. 2 reizes gadā veikti vairāki „Pētījuma centra SKDS „ pētījumi par arodbiedrībām, ieskaitot dzimumu līdztiesības aspektu. Pētījuma materiāli izplatīti LBAS dalīborganizācijām (21), publicēti LBAS mājas lapā www.lbas.lv , kā arī izplatīti arodbiedrību organizatoriskos pasākumos (semināros un apmācībās)	Konference nenotika finanšu trūkuma dēļ.
4. rīcības virziens: Vardarbības ģimenē problēmas aktualizēšana								
4.1.	Izstrādāt Informatīvo ziņojumu par vardarbības problēmu Latvijā.	LM, BM, IEM, TM, VM, IZM 2007	Izstrādāts informatīvais ziņojums un iesniegts Eiropas Padomei.			<i>Izpildīts</i>	<p>2007: BM sadarbībā ar LM, IEM, TM, VM, Ģenerālprokuratūru un TS ir izstrādājusi Informatīvo ziņojumu par problēmām saistībā ar vardarbību ģimenē un to iespējamiem risinājumiem (apstiprināts MK 2007. gada 5. jūnijā).</p> <p>2008: LM ir iesniegusi Eiropas Padomei Ziņojumu par īstenotajām aktivitātēm Eiropas Padomes Kampanjas pret vardarbību pret sievieti ietvaros.</p> <p>Papildus: 2009: Sagatavots informatīvais ziņojums par bērnu stāvokli Latvijā 2008.gadā (iesniegts MK 03.11.2009. http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3226), kura viena sadaļa ir veltīta situācijas analīzei par vardarbību pret bērniem un pilngadīgām personām ģimenē.</p> <p>2010:</p>	

							- 2010.gadā sagatavots Starpposma informatīvais ziņojums par Programmā vardarbības ģimenē mazināšanai 2008.-2011.gadam iekļauto pasākumu izpildi (iesniegts MK 17.05.2010. http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=2754); - Sagatavota Latvijas nacionālā pozīcija par Eiropas Padomes Konvencijas projektu par vardarbības pret sievieti un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (apstiprināta MK 29.06.2010.) http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40181718&mode=mk&date=2010-06-29)	
4.2.	Veikt pētījumu „Starpsektorālās sadarbības vardarbības ģimenē gadījumos novērtējums.”	LM 2009	Veikts 1 pētījums	Eiropas Savienības struktūrfondu finansējums Valsts budžets	60 000 Ls	<i>Nav sākts</i>		Valsts budžeta līdzekļi netika piešķirti
4.3.	No prettiesiskām darbībām cietušo pieaugušo personu sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nodrošināšana dzīvesvietā un institūcijā, t.sk. veciem cilvēkiem.	LM 2009-2010	Veikti grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, MK noteikumos Nr. 291 „Prasības sociālo pakalpojumu un sniedzējiem” un MK noteikumos Nr. 208			<i>Nav sākts</i>	Ar Saeimas 2010.gada 7.oktobrī pieņemto likumu „Grozījumi „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā””, minēto pakalpojumu ieviešanas termiņš pārcelts uz 2013.gadu.	

			„Kārtība, kādā bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām, sniedzama nepieciešamā palīdzība”.				
4.4.	Īstenot izglītojošus pasākumus sabiedrībai un speciālistiem, kā arī starpsektoru sadarbības veicināšanai par vardarbības ģimenē problēmu.	LM, BM 2009	Sagatavots metodiskais materiāls. Notikušas 2 diskusijas ar speciālistiem	Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas, LM finansējums	2008: 1) 59 624,40 2) 20 000 3) 19 883 4) 19 741,40 5) 20 000	Izpildīts	2008: 2008. gadā tika izdoti šādi metodiskie materiāli: 1) Izgatavotas rokasgrāmatas grupu vadītājiem „Bērnu emocionālā audzināšana”; Izstrādāts un izgatavots informatīvi izglītojošs bērnu emocionālās audzināšanas materiāls par vardarbības veidiem; ir izdots arī DVD disks „Bērnu emocionālā audzināšana”. 2) Apmācīti 26 „Bērnu emocionālās audzināšanas” grupu vadītāji katrā plānošanas reģionā. Katrs grupu vadītājs noorganizējis 10 vecāku atbalsta grupas (kopā 260 atbalsta grupas). Tai skaitā apmācīti 2 sieviešu cietuma „Ilģuciems” speciālisti un novadīts vecāku grupas cietumā esošajām māmiņām. (Līgums par projekta izpildi parakstīts ar nodibinājumu „Centrs „Dardedze”). 3) Veiktas 537 sociālo darbinieku apmācības par augsta riska vecāku uzvedības korekcijas apmācības programmu. Sagatavota Uzvedības korekcijas apmācību programma augsta riska grupas vecākiem. (Līgums par projekta izpildi parakstīts ar SIA „Pašvaldību konsultāciju centrs”). 4) Nodrošināta pirmskolas un vispārējās izglītības iestāžu pedagogu apmācība par to, kā atpazīt vardarbībā cietušu bērnu. Apmācīti

					<p>2009: 1) 12917 2) 5000 3) 14999,92 4) 7174</p> <p>2010: 1) 9051 2) 4694,80 3) 11784 4) 7240 5) 19251,60</p>	<p>vairāk kā 500 pedagogu visos Latvijas reģionos. (Līgums par projekta īstenošanu parakstīts ar SIA „Mācību un konsultāciju centru ABC”). 5) izveidots 1 daudzfunkcionāls krīžu centrs Saldus rajona, Lutriņu pagasta Namiķos, bērnu nama „Rūķītis” telpās. Veikts telpu remonts. Nodrošināta 12 darbinieku apmācība par sociālo pakalpojumu nodrošināšanu un palīdzību krīzes situācijās. Iegādāts aprīkojums jaunajām telpām</p> <p>2009: 1) Speciālistu apmācības kā atpazīt vardarbībā cietušus bērnus (apmācīti 400 speciālisti par vardarbību) 2) Apmācības atbalsta grupu vadītājiem un atbalsta grupas pakalpojumu nodrošināšana sievietēm, kuras cietušas no vardarbības; (plānots parakstīt līgumu ar krīzes centru “Skalbes”); 3) „Džimbas skola” (apmācīti 1260 pirmsskolas vecuma bērnus un sagatavot 14 treneri), (līgums ar krīzes centru “Dardedze”); 4) Īstenota vienaudžu savstarpējās vardarbības mazināšanas programma („Mobinga” mazināšanas programma) Projekts realizēts 50 skolās, kopumā apmācot skolēnus un pedagogus no 370 klasēm.</p> <p>2010: Valsts programmas bērnu un ģimenes stāvokļa uzlabošanai 2010.gadam ietvaros tika īstenots: 1) Atbalsta grupas sievietēm, kuras cietušas no vardarbības ģimenē. Grupas noorganizētas 11 Latvijas pilsētās; atbalsta grupas katrā norises vietā tiek rīkotas vismaz divas reizes mēnesī un ne mazāk kā desmit reizes kopumā katrā pakalpojuma sniegšanas vietā; 2) Tiesnešu apmācības kompetences paaugstināšanā bērnu tiesību aizsardzībā un vardarbības ģimenē gadījumu samazināšanai. Organizētas vismaz 2 apmācību grupas (pārstāvjiem, kuri izskata krimināllietas un</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>pārstāvjiem, kuri izskata civillietas) katrā plānošanas reģionā, semināra ilgums vienai apmācību grupai – 16 akadēmiskās stundas. Apmācīti 134 speciālisti ;</p> <p>3) Speciālistu apmācības par vardarbību ģimenē aspektiem un iespējamiem risinājumiem. Apmācībās piedalās pārstāvji no tiesībsargājošām iestādēm – sociālajiem dienestiem, bāriņtiesām, pašvaldības policijas, valsts policijas un prokuratūras. Kā apmācību īstenošanas vietas ir noteikti bijušie rajonu centri. Viena semināra ilgums 16 akadēmiskās stundas. Apmācīti 1090 speciālisti.</p> <p>4) preventīvās programma par pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērnu drošību; kopumā izglītoti 1228 pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērnus, nodarbībās ļaujot piedalīties arī viņu pavadošajām personām. Kopumā piecos plānošanas reģionos tika novadītas 82 nodarbību grupas.</p> <p>5) sociālo darbinieku apmācības par riska novērtēšanu ģimenēs ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi. Apmācīti 29 moderatori un mācību programmas pilotgrupās izglītojās 575 sociālie darbinieki 17 Latvijas pilsētās un novados</p>	
4.5.	Izglītot nozaru arodbiedrību speciālistus par vardarbības ģimenē problēmu.	LBAS 2008-2009	Īstenoti 2 informatīvi semināri/lekcijas nozaru arodbiedrību un speciālistiem (sadarbībā ar policistu arodbiedrību)	LBAS budžets	500,00	<i>Izpildīts daļēji</i>	<p>2008: Viens seminārs ar biedrību Krīžu centrs „Skalbes”.</p> <p>2009: Nepietiekošs finansējums</p>	
5. rīcības virziens: Darba un privātās dzīves saskaņošanas iespēju uzlabošana								

5.1.	Veikt jaundzimušo bērnu vecāku informēšanu par vecāku iespējām saņemt ar bērna piedzimšanu saistītos pabalstus un atvaļinājumus, īpaši uzsverot tēvu iespējas piedalīties jaundzimušā aprūpē un ieguvumus no tā.	LM, VSAA 2007-2010	Izdoti informatīvi materiāli. Brošūra publicēta 20 000 eks. ik gadu.	VSAA	2007: 402,38 2008: 3958,90	<i>Izpildīts daļēji</i>	2007, 2008: Izdoti informatīvi materiāli: buklets <i>Ģimenes pabalsti ES</i> , tirāža 20 000 eks. un brošūra <i>Ģimene un bērns</i> , tirāža 50 000 eks. 2009, 2010: Pasākums netika īstenots	2009, 2010: VSAA pārstrukturizācijas, finanšu un cilvēkresursu trūkums.
5.2.	Veikt topošo, jaundzimušo un līdz 3 gadu vecu bērnu vecāku izglītošanu par bērna veselības veicināšanu.	VM, VVVA 2007-2010	Izstrādāti un publicēti 15 informatīvie materiāli, tai skaitā „Māmiņas dienasgrāmat a” un „Tēta dienasgrāmat a”	Valsts budžets	2007: 19 218,76	<i>Izpildīts</i>	2007: 1. Izstrādāti un publicēti trīs informatīvi materiāli 100 000 eksemplāros: „Māmiņas dienasgrāmata” (grūtniecēm par grūtniecības norisi, jaundzimušā un zīdaiņa aprūpi) - 40 000 eks.; „Mūsu mazulis” (jaunajiem vecākiem par mazuļa aprūpi un attiecību veidošanu) – 40 000 eks.; „Traumatisma profilakse” – 20 000 eks.. 2. „Ko ēdīsim?” - materiāls mazuļiem veselīga uztura paradumu veidošanai - 20 000 eks. latviešu valodā. 3. Projekts „Zīdīšanas ABC”- ir izdots informatīvs materiāls jaunajām māmiņām par zīdīšanas priekšrocībām, kas paredzēts izdālei visās Dzemdību nodaļās Latvijā jaunajām māmiņām pirmajā diennaktī pēc dzemdībām 15 000 eks. latviešu valodā un 5000 krievu valodā. 2008:	

					<p>2008: 6561,06</p> <p>2009: 6530,37</p> <p>2010: 1265,11</p>	<p>Izdoti četri informatīvie materiāli: 1. „Māmiņas dienasgrāmata” –10 000 eks.; tiek izsniegts grūtniecēm, stājoties uzskaitē; 2. „Mūsu mazulis” – 10 000 eks.; tiek izsniegts grūtniecēm, stājoties uzskaitē; 3. „Ko ēdīsim?” - materiāls sākumskolas vecuma bērniem veselīga uztura paradumu veidošanai - 20 000 eks. latviešu valodā; tiek izsniegts skolā. 4. „Zīdīšanas ABC”- 15 000 eks. latviešu valodā un 5000 krievu valodā. Tiek izsniegts dzemdību nodaļās visā Latvijā.</p> <p>2009: Izdoti četri informatīvie materiāli: 1. „Māmiņas dienasgrāmata” - 10 000 eks.; tiek izsniegts grūtniecēm, stājoties uzskaitē; 2. „Mūsu mazulis” – 10 000 eks.; tiek izsniegts grūtniecēm, stājoties uzskaitē; 3.„Traumatisma profilakse” 12 000 eks.; 4.Projekts „Zīdīšanas ABC”- ir izdots informatīvs materiāls jaunajām māmiņām par zīdīšanas priekšrocībām, kas paredzēts izdalei visās Dzemdību nodaļās Latvijā jaunajām māmiņām pirmajā diennaktī pēc dzemdībām. latviešu val. 12 000 eks. krievu val. 3000 eks.</p> <p>2010: 1.Organizēti izglītojoši semināri, lai informētu bērnu vecākus par traumatisma profilaksi un bērnu drošību. 2. Izplatīti informatīvie materiāli „Māmiņas dienasgrāmata”, „Mūsu mazulis”, „Traumatisma profilakse”, „Zīdīšanas ABC”. 3.Interaktīvas nodarbības pirmskolas un sākumskolas izglītības iestāžu audzēkņiem par traumatisma profilaksi un savu drošību</p>		
5.3.	Izstrādāt konceptuālus risinājumus	LM 2010	Izstrādāts konceptuālais risinājums.			<i>Nav sāks</i>		Pasākuma izstrāde neatbilst pašreizējās sociāli ekonomiskās situācijas attīstībai un no tās izrietošajām prasībām Lai

	bērna kopšanas pabalsta un bērna kopšanas atvaļinājuma dalījumam starp abiem vecākiem.							noteiktu obligātu bērna kopšanas pabalsta dalījumu starp bērna māti un bērna tēvu, pabalstam jānodrošina darba ienākumu aizvietojošs vismaz minimālu iztikas līdzekļu apjomā. Patlaban šā pabalsta apmērs ir 50 Ls mēnesī un, ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī, arī tuvākajā periodā pabalsta apmēra paaugstināšana netiek plānota.
5.4.	Paaugstināt paternitātes pabalsta apmēru, lai līdzsvarotu maternitātes un paternitātes pabalstu apmērus.	LM 2009	Izstrādāti grozījumi likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”, lai ar 2008.gadu paternitātes pabalstu noteiktu 100% apmērā no personas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas .	Valsts sociālās apdrošināšanas budžets	Paternitātes pabalsta izmaksai 2009.gadā plānoti 1 900 260,00 Ls	<i>Izpildīts.</i>	Izstrādāti un 08.11.2007. Saeimā pieņemti attiecīgi grozījumi likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”, kas ieviesti no 01.01.2009.	
5.5.	Pagarināt atvaļinājumu bērna tēvam sakarā ar bērna piedzimšanu.	LM 2009	Izstrādāti grozījumi Darba likumā.			<i>Nav sākti.</i>		Ievērojot ekonomisko situāciju valstī un ierobežotās valsts budžeta (t.sk. valsts sociālās apdrošināšanas invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta) iespējas, kā rezultātā 2009.gadā uz pusi tika saīsināts slimības pabalsta izmaksas

								periods, 2010.gadā noteikti griesti izmaksājamajam maternitātes pabalstam un arī paternitātes pabalstam, samazināts maternitātes un paternitātes pabalsta apmērs, atrast līdzekļus paternitātes pabalsta izmaksas perioda pagarināšanai par 4 kalendārajām dienām 2010.gadā nebija iespējams. Līdz ar to netika veikti arī attiecīgi grozījumi Darba likumā.
5.6.	Paplašināt pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērnu ārpus ģimenes pieskatīšanas pakalpojumus .	BM 2007-2010	Izveidoti / pilnveidoti vismaz 3 bērnu rotaļu un attīstības centri vai dienas centri sākumskolas vecuma bērniem	Rajonu pašvaldību un BM līdzfinansējums	2007: Ministrijas piešķirtais finansējums : 52 148,73 Ls Rajonu pašvaldību finansējums : 15 823,11 Ls 2008: Ministrijas piešķirtais finansējums : 17811,08Ls Rajonu pašvaldību finansējums : 4731,01	Izpildīts	2007: Izveidoti 7 jauni bērnu rotaļu un attīstības centri un sākumskolas vecuma bērnu dienas centri (Tukuma pilsētā, Šķēdes pagastā, Ozolaines pagastā, Penkules pagastā, Snēpeles pagastā, Zasas pagastā, Kursīšu pagastā). 2008: -Izveidots un aprīkots dienas centrs sākumskolas vecuma bērniem Palsmanē un Mazzalves pagasta Ērbergē. Veikts telpu remonts, iegādāts nepieciešamais aprīkojums un rotaļlietas. - Pilnveidota un papildināta Kaives pagasta, Pāles pagasta, Naukšēnu pagasta, Puzes pagasta Blāzmas ciema, Cēsu un Auces bērnu rotaļu un attīstības centru materiāltehniskā bāze. 2009: Izveidoti bērnu rotaļu un attīstības centri vai sākumskolas vecuma bērnu dienas centri Nīkrāces pagastā (līguma summa 6 666.66Ls), Puzes pagastā (līguma summa 4 950.00) un Kūku pagastā (līguma summa 6 660.00Ls). Izveidoti bērnu rotaļu un atpūtas laukumi Olaines pilsētā (līguma summa 20 000.00 Ls) un Lielvārdes novadā (līguma summa 20 000.00	2009: Budžeta sabalansēšanas pasākumu dēļ aktivitātei paredzētā finansējums apmērs tika samazināts. 2010:

							Ls). 2010: Aktivitātes netika īstenotas.	Budžeta sabalansēšanas pasākumu dēļ aktivitāte netika īstenota.
5.7.	Attīstīt pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūru nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros	RAPLM 2008-2010	Uzceltas / rekonstruētas 26 pirmsskolas izglītības iestādes (kvantifikācija 2013.g.) un renovētas 34 pirmsskolas izglītības iestādes (kvantifikācija 2013.g.) nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros, par 11,11% samazināts bērnu skaits rindā uz vietām pirmsskolas izglītības iestādēs (kvantifikācija 2013.g.)	ERAF, pašvaldības līdzfinansējums	Finansējums a saņēmējiem līdz 2010.gada 31.decembrim ir izmaksāts ES fonda finansējums 17 638 473 LVL un Valsts budžeta dotācija pašvaldībā m 831 716 LVL. Pašvaldības budžeta līdzfinansējums ir 1 841 480 LVL.	<i>Izpildīts</i>	Visā plānošanas periodā kopumā līdz 2010.gada 31.decembrim aktivitātes ietvaros ir pabeigts 21 projekts un turpinās 20 projektu ieviešana. Jaunuzceltas vai paplašinātas - 12 pirmsskolas izglītības iestādes, renovētas vai labiekārtotas - 22 izglītības iestādes.	Aktivitātes turpināsies līdz ES struktūrfondu plānošanas perioda beigām - 2013.g.
5.8.	Attīstīt alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamību novadu nozīmes	RAPLM 2008-2010	Izveidoti 13 alternatīvās aprūpes centri (kvantifikācija 2013.g.), par 1 520 palielināts	ERAF, projekta iesniedzēja līdzfinansējums	Finansējums a saņēmējiem līdz 2010.gada 31.decembrim ir izmaksāts	<i>Izpildīts</i>	Visā plānošanas periodā kopumā līdz 2010.gada 31.decembrim aktivitātes ietvaros tika pabeigti 8 projekti un tiek turpināti īstenot 5 projekti. Pabeigto projektu rezultātā: atbalstīti 11 alternatīvās aprūpes centri. Radītas iespējas saņemt alternatīvās aprūpes pakalpojumus 4 582 personām	

	attīstības centros.		vietu skaits alternatīvajos aprūpes centros (kvantifikācija 2013.g.)		ES fonda finansējums 1 188 978 LVL un Valsts budžeta dotācija pašvaldībām 90 975 LVL. Pašvaldības budžeta līdzfinansējums ir 158 010 LVL.			
5.9.	Īstenot pilotprojektu aukļu dienesta izveidei pašvaldībā.	BM (no 2009.g. – LM) 2007	Īstenots pilotprojekts vienā pašvaldībā.	2007: Liepājas pilsētas pašvaldības un Bērnu un ģimenes lietu ministrijas līdzfinansējums	2007: Ministrijas piešķirtais finansējums : 16896,85 Liepājas pilsētas pašvaldība finansējums : 4224,21	<i>Izpildīts</i>	2007: 2007. gada 12. oktobrī tika atklāts pilotprojekts „Aukļu dienests”, kurš ir izveidots Liepājas pilsētas pašvaldībā. Aukļu dienesta mērķis ir sniegt ģimenēm ar bērniem aukļu pakalpojumus darba dienās no 7:00 līdz 22:00 un papildpakalpojumus pēc vienošanās (bērna uzraudzība naktī, ēdiena gatavošana, pārtikas produktu pirkšana, dzīvojamo telpu uzkopšana, svešvalodu mācīšana, mūzikas instrumentu spēle un citi iespējamie pakalpojumi pēc aukles piedāvājuma un iespējām). Ir apmācītas 60 potenciālās aukles, izveidota mājas lapa www.liepad.lv par aukļu dienesta pakalpojuma iespējām un pieejamību. Dienests ir aprīkots ar datortehniku un mēbelēm. 2008 - 2010 Aukļu dienests turpina veiksmīgu darbību. Saskaņā ar Liepājas pašvaldības sniegto informāciju pilna laika aukļu pakalpojumus pastāvīgi izmanto 25 ģimenes, nepilna laika aukļu pakalpojumus izmanto 5 – 7 ģimenes. Galvenā aukļu dienesta mērķa grupa ir ģimenes ar 1 – 2 gadus veciem bērniem (mērķa grupu, kur bērniem ierobežotas iespējas saņemt	

							pirmsskolas izglītības iestāžu pakalpojumus).	
5.1 0.	Veicināt personu, kurām ir nepieciešamība aprūpēt ģimenes locekļus, iekļaušanos darba tirgū.	NVA 2008- 2010	Piedāvāti aktīvie nodarbinātības pasākumi 250 personām	NVA	-	Izpildīts daļēji	<p>2008: 2008. gadā aktīvās nodarbinātības pasākuma "Profesionālā apmācība pārkvalifikācija vai kvalifikācijas pilnveide" ietvaros uzsāktas apmācības aprūpētājs profesijā; iesaistītas 6 personas.</p> <p>2009: Aktīvās nodarbinātības pasākuma "Profesionālā apmācība pārkvalifikācija vai kvalifikācijas pilnveide" ietvaros uzsāktas apmācības aprūpētājs profesijā; 2009.gadā iesaistītas 338 personas (326 sievietes, 12 vīrieši). 2010.gada 7 mēnešos iesaistīta 151 persona (148 sievietes, 3 vīrieši).</p> <p>2010: Aktivitātē „Bērnu pieskatīšana” nav iesaistīta neviena persona.</p>	<p>2008, 2009: Aktivitāte īstenota aktīvās nodarbinātības pasākuma "Profesionālā apmācība pārkvalifikācija vai kvalifikācijas pilnveide" ietvaros, neizdalot speciālu mērķa grupu.</p> <p>2010: Aktivitāte „Bērnu pieskatīšana” netika uzsākta, jo iepriekšējā projekta īstenošanas periodā veiktais iepirkums par bērnu pieskatīšanas pakalpojumu nodrošināšanu (veikts 13.08.2009.) noslēdzās bez rezultātiem, ņemot vērā, ka uz aktivitātes īstenošanu pieteicās tikai 7 pretendenti un to piedāvājums neatbilda iepirkuma tehniskajai specifikācijai, jo neviens no pieteikušajiem pretendentiem nespēja nodrošināt aktivitātes īstenošanu visā Latvijas teritorijā.</p> <p>Bērnu pieskatīšanas pakalpojums pasākuma īstenošanas kārtībā nav iekļauts pamatojoties uz 09.07.2010. LM vēstuli Nr.17.2-05/1814 par ESF projekta „Kompleksi atbalsta pasākumi” aktivitāti bērnu pieskatīšana.</p>
5.1 1.	Veicināt personu ātrāku atgriešanos	NVA /PKIVA 2007- 2010	Nodrošinātas karjeras konsultācijas aptuveni 2000	NVA	-	Izpildīts	<p>2007: 1655 personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma saņēmušas karjeras konsultācijas.</p> <p>2008: 3270 personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma</p>	

	darba tirgū pēc bērna kopšanas atvaļinājuma.		personām gadā pēc bērna kopšanas atvaļinājuma personu karjeras mērķtiecīgas izvēles veicināšanai				saņēmušas karjeras konsultācijas. 2009: 1538 personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma saņēmušas karjeras konsultācijas (1533 sievietes, 5 vīrieši) 2010.: 889 personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma saņēmušas karjeras konsultācijas (888 sievietes, 1 vīrietis).	
5.1 2.	Motivācijas paaugstināšana un profesionālā apmācība bezdarbniekiem pēc bērna kopšanas atvaļinājuma (tālmācība).	NVA 2007- 2010	Iesaistītas 40 personas ik gadu.	NVA	2007,2008: 71346,40 2009: 69 025	Izpildīts daļēji	2007: Motivācijas paaugstināšanas pasākumos un profesionālajā apmācībā bezdarbniekiem pēc bērna kopšanas atvaļinājuma (tālmācība) iesaistītas 38 personas. 2008: Motivācijas paaugstināšanas pasākumos un profesionālajā apmācībā bezdarbniekiem pēc bērna kopšanas atvaļinājuma (tālmācība) iesaistīta 161 persona. 2009: Motivācijas paaugstināšanas pasākumos un profesionālajā apmācībā bezdarbniekiem pēc bērna kopšanas atvaļinājuma (tālmācība) iesaistītas 30 personas (30 sievietes). 2010: Motivācijas paaugstināšanas pasākumos un profesionālajā apmācībā bezdarbniekiem pēc bērna kopšanas atvaļinājuma (tālmācība) nav iesaistīta neviena persona. Kopumā 2007-2010. gadā pasākumā iesaistītas 229 personas (229 sievietes) , kas ir 143% no plānotā.	.
5.1 3.	Īstenot pilotprojektu – profesionālās apmācības ar bērnu aprūpes	NVA 2007	Īstenots pilotprojekts	NVA	59125,89	Izpildīts	Īstenots pilotprojekts „Profesionālā apmācība, nodrošinot bērnu pieskatīšanu” (iesaistītas 36 personas). Pasākums paredzēja bezdarbniekam, kurš piedalās kādā no NVA aktīvajiem nodarbinātības pasākumiem un kura apgādībā ir pirmsskolas vecuma bērns, nodrošināt bērna	

	nodrošinājumu						pieskatīšanu pasākuma laikā (līdz 6 mēnešiem). Projekta īstenošanas gaitā radās vairākas problēmsituācijas, kas apgrūtināja sekmīgu tā ieviešanu. Projekta ietvaros veiktais iepirkums par bērnu pieskatīšanas pakalpojumu nodrošināšanu noslēdzās bez rezultātiem – pretendenta piedāvājums neatbilda tehniskajai specifikācijai, jo neviens nespēja nodrošināt aktivitātes īstenošanu visā Latvijas teritorijā. Aktivitātei <i>bērnu pieskatīšana</i> paredzētie līdzekļi tika novirzīti aktivitātei <i>jauniešu darba prakses</i> .	
5.1 4.	Veicināt dzimumu līdztiesības integrētās pieejas iekļaušanu koplīgumos starp darba devējiem un arodbiedrību, izveidojot īpašu koplīguma paraugu.	LBAS, LDDK 2008-2010	Dzimumu līdztiesības principi tiks ieviesti LBAS 24 dalīborganizāciju nozaru un uzņēmumu koplīgumos	-	-	<i>Izpildīts daļēji</i>	<p>LBAS: 2008: Izstrādāts koplīguma paraugs, sniegtas rekomendācijas dalīborganizāciju vadītājiem.</p> <p>2009: Izdota rokasgrāmata par ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” līdzekļiem „Darba koplīguma loma darba tiesiskajās attiecībās”, kur ietverts arī minētais rīcības virziens.</p> <p>2010: LBAS izdota rokasgrāmata par ESF projekta „Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības administratīvās kapacitātes stiprināšana” līdzekļiem par Eiropas sociālo partneru pamatnolīgumiem, kur arī apskatīts minētais rīcības virziens.</p> <p>Rokasgrāmatas plaši izplatītas arodbiedrību ekspertiem, kā arī darba vietās</p> <p>LDDK: 2007 - 2010 Personāla vadības ekspertu sanāsmēs LDDK biedri un atbilstošie sadarbības partneri informēti par dzimumu līdztiesības integrētās pieejas iekļaušanu darba koplīgumos. Informācija ievietota biedru portālā www.lddk.lv, kā arī darba devēji informēti ar</p>	Plānotais rezultāts netika sasniegts ekonomiskās krīzes izraisītā cilvēku un finanšu resursu samazināšanās dēļ

							masu mediju starpniecību.
6. rīcības virziens: Ar veselību saistīto dzīvesveida paradumu apzināšana							
6.1.	Veikt pētījumu par sieviešu un vīriešu veselības paradumiem un izstrādāt ieteikumus kaitīgo veselības paradumu mazināšanai.	VM 2008	Veikts 1 pētījums, publicēti pētījuma rezultāti, izstrādāti priekšlikumi kaitīgo veselības paradumu mazināšanai.	Valsts budžets (aptaujas datu analīze un apkopojumu sagatavošana), Somijas Sabiedrības veselības institūts (FINBALT pētījuma datu izdošana)	2007: 4349,84 2008: 7877,70 2009:	Izpildīts	2007: 1. Veikta Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 64 gadiem) veselību ietekmējošo paradumu pētījuma (FINBALT) 2006.gada aptaujas datu analīze, sagatavots un izdots pētījuma datu apkopojums (200 eks.). 2. Organizēta starptautiskā jauniešu smēķēšanas pētījuma 2007.gada aptauja Latvijā un Skolu personāla aptauja (veikta aptaujas datu analīze, sagatavots un izdots pētījuma datu apkopojums 2000 eks.). Paradumu pētījuma 2005./2006.m.g. aptaujas datu analīze un rezultātu apkopojums „Fiziskā aktivitāte un sēdošs dzīvesveids skolas vecuma bērniem Latvijā” (2000 eks.) un „Uztura paradumi un ķermeņa masa skolas vecuma bērniem Latvijā” (2000 eks.). 2008: 1. Veikta Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 64 gadiem) veselību ietekmējošo paradumu pētījuma (FINBALT) 2008.gada aptaujas datu savākšana un ievadīšana. 2. Veikta skolēnu veselības paradumu pētījuma 2005./2006.m.g. aptaujas datu analīze un rezultātu apkopojumi „Smēķēšanas un alkohola lietošanas izplatība skolas vecuma bērniem Latvijā 1991.-2006” (2000 eks.) un „Veselība un psihoemocionālā labklājība skolas vecuma bērniem Latvijā” (2000 eks.). 2009: 1. Veikta Bērnu aptaukošanās uzraudzības projekta Bērnu antropometrisko parametru pētījuma 2007./2008.m.g. aptaujas rezultātu analīze un sagatavots rezultātu apkopojums. 2. Veikta Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 64 gadiem) veselību ietekmējošo paradumu pētījuma (FINBALT veselības monitoringa

					-	<p>ietvaros) 2008.gada aptaujas datu statistiskā analīze un sagatavots rezultātu apkopojums. Dati sagatavoti iekļaušanai starptautiskajā FINBALT datu bāzē.</p> <p>3.Uzsākta Latvijas skolēnu veselību ietekmējošo paradumu pētījuma 2009./2010.m.g. aptauja (<i>Health Behaviour in School-aged Children</i> monitoringa ietvaros): veikta anketu pārstrādāšana un metodikas aktualizēšana, anketas jautājumu tulkošana, anketas pilotēšana, izveidota klašu reprezentatīva atlase.</p> <p>2010:</p> <p>1.Veikta Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 64 gadiem) veselību ietekmējošo paradumu pētījuma (FINBALT) 2008.gada aptaujas datu bāzes savietošana un analīze un 2008.gada aptaujas rezultātu apkopojuma sagatavošana Pieejams Veselības ekonomikas centra mājas lapas www.vec.gov.lv sadaļā „Sabiedrības veselības statistika un pētījumi”.</p> <p>2.Veikta Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 64 gadiem) veselību ietekmējošo paradumu pētījuma (FINBALT. 2010.gada aptaujas organizēšana un datu savākšana, veikta datu analīze un sagatavotas rezultātu tabulas.</p> <p>3.Veikta Latvijas skolēnu veselību ietekmējošo paradumu pētījuma 2009./2010. m.g. aptaujas datu savākšana</p> <p>4.Veikta Pasaules Veselības organizācijas Starptautiskās tabakas uzraudzības sistēmas Skolu personāla 2007.gada aptaujas Latvijā datu analīze un sagatavots rezultātu apkopojums. Pieejams Veselības ekonomikas centra mājas lapas www.vec.gov.lv sadaļā ‘Sabiedrības veselības statistika un pētījumi’.</p> <p>5.Veikta Bērnu antropometrisko parametru pētījuma 2009./2010.m.g. aptaujas organizēšana un datu savākšana. Sagatavots 2009./2010.m.g. aptaujas tehniskais ziņojums.</p> <p>6.Veikts Pasaules Veselības organizācijas</p>
--	--	--	--	--	---	--

2010:
17153,60

							<p>Starptautiskā jauniešu smēķēšanas pētījuma 2010./2011.m.g. aptaujas sagatavošanas process – sagatavots anketu projekts latviešu un krievu valodās, sagatavots pētījuma protokols, intervētāju vadlīnijas, dokumentācija ētikas komisijai, pavadošās vēstules lauka darba veikšanai.</p> <p>7.Nodrošināta daļība pētījuma „Iedzīvotāju reproduktīvā veselība Latvijā” darba grupā, sniedzot priekšlikumus saistībā ar pētījuma metodiku.</p> <p>8.Veikta PVO pētījuma par Latvijas jauniešu bērnībā gūto vardarbības pieredzi 2010./2011. mācību gada aptaujas sagatavošana (literatūras izpēte, metodoloģijas veidošana, dokumentu sagatavošana Ētikas komisijai, anketu veidošana jauniešiem (21 lpp.) un jauniešiem (22 lpp.), tulkošana uz krievu valodu, atpakaļtulkošana, anketu pilotēšana, atlases veikšana, lauka darbam nepieciešamās pavadošās dokumentācijas sagatavošana, daļība intervētāju apmācības seminārā.</p>
6.2.	Veikt pētījumu par sadzīves traumatismu, vardarbību ģimenē un laulību šķiršanu saistībā ar alkohola lietošanu	VM 2008	Veikts pētījums, izstrādāti priekšlikumi situācijas uzlabošanai	Valsts budžets	2007: 14 053,80	Izpildīts	<p>2007:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Veikts pētījums par alkohola lietošanu saistībā ar traumatismu un vardarbību (2008.gadā darbs pie gala ziņojuma izstrādes) 2. Veikts pētījums „Alkohola lietošanas ietekme uz nelaimes gadījumiem darba vidēs un ceļu satiksmes negadījumiem.” <p>2008:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pētījumi pabeigti un publiskoti mājas lapā: www.vec.gov.lv sadaļā „Sabiedrības veselības statistika un pētījumi”. 2. Pētījumos iegūtā informācija un rekomendācijas izmantotas, izstrādājot Alkohola patēriņa un ierobežošanas programmas 2010-2014.g. projektu un Programmu vardarbības ģimenē mazināšanai 2008.-2011.g.
6.3.	Informēt	VM 2007-2010	Izveidots raidījumu	Valsts budžets	2007: 163 512,20	Izpildīts	<p>2007:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kampaņa „Balso par veselīgu uzturu” par

	sabiedrību par veselīga uztura un dzīvesveida jautājumiem.		cikls un TV pārraidītas informatīvas videofilmas . Sagatavotas publikācijas laikrakstos.		2008: 74 056,80		<p>dārzeņu, pākšaugu, augļu, ogu lietošanas nepieciešamību veselības saglabāšanai un uzlabošanai. Kampanjas laikā tika sagatavoti informatīvie materiāli – Mārtiņa Sirmā veselīgu ēdienu recepšu grāmatiņa „Balso par veselīgu pārtiku”, plakāts, ledusskapju magnēti, vobleri, kas tika izmantoti kampanjas norises vietās. Kampanjas laikā tika izveidots un raidīts audio klips un izvietots interneta banneris par dārzeņu un augļu nozīmi uzturā veselības saglabāšanai un uzlabošanai. Paralēli medijos tika izvietota informācija par kampanju un veselīgu uzturu.</p> <p>2. Sagatavoti informatīvi materiāli par sirds un asinsvadu slimību riska faktoriem un to novēršanas iespējām.</p> <p>3.Sagatavots informatīvs materiāls par veselīgu uzturu 7.-8. klašu skolēniem „Izvēlies veselīgo”.</p> <p>4. Nodrošināti reģionālie semināri par sirds veselības veicināšanu.</p> <p>5. Organizēta sabiedrības informēšanas kampanja „Veselīgās brīvdienas”.</p> <p>6. Sabiedrības informēšanas kampanja par fiziskās aktivitātes lomu sirds veselības saglabāšanā.</p> <p>7. 2007.gadā VM sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes lektori V.Kozuli sagatavoja rokasgrāmatu „Sabalansētas ēdienkartes sastādīšana 1. – 4.klašu skolēniem” pašvaldību veselīga uztura programmu veidotāju un realizētāju apmācībai, kurā iekļauta gan vispārīga informācija par ēdināšanas organizēšanu skolās, gan ēdienkaršu paraugi ar konkrētu ēdienu receptēm un pagatavošanas aprakstiem. Šīs vadlīnijas saņēma katra astotā Latvijas skola. Papildus tam 2007.gada beigās visā Latvijā tika organizēti semināri skolēnu ēdināšanas organizēšanā iesaistītajiem speciālistiem (pavāriem, skolu medicīnas māsām, pašvaldību pārstāvjiem), lai informētu par veselīga uztura jautājumiem.</p>	
--	--	--	--	--	---------------------------	--	--	--

						<p>8. Sadarbībā ar SIA „Videoatmiņa” sagatavots un pārraidīts 5 minūšu tematiskais sižets (1 reize) un 4 minūšu tematisks sižets (6 reizes) par veselīga dzīvesveida popularizēšanu Latvijas televīzijas 7. kanāla informatīvā raidījumā „Medicīna un mēs”;</p> <p>Sadarbībā ar SIA „Supremus media” sagatavoti un pārraidīti divi 25 minūšu raidījumi Latvijas Televīzijas 1. kanālā raidījumā „Dzīvīte” par veselīga dzīves veida un fiziskās aktivitātes veicināšanu gados veciem cilvēkiem (1 raidījums) un pirmskolas vecuma bērniem un viņu vecākiem (1 raidījums);</p> <p>Sagatavota un realizēta informatīva kampaņa fiziskās aktivitātes veicināšanai sabiedrībā "Gribi labi justies - kusties" novembra mēnesī raidstacijās " Latvijas Radio 1" (40 reizes) un "Radio Skonto" (40 reizes). Tematisks raidījuma „Kā pareizi dzīvot” Latvijas Radio 1” - 1 stunda”;</p> <p>Sagatavota un realizēta informatīva kampaņa fiziskās aktivitātes veicināšanai sabiedrībā "Gribi labi justies - kusties" interneta portālos www.delfi.lv un www.apollo.lv (20 reizes).</p> <p>9. Eiropas smēķēšanas profilakses projekts skolu jauniešiem „Nesmēķējošā klase”.</p> <p>Starptautiskā pretsmēķēšanas kampaņa „Nesmēķējošā klase” ir Eiropas smēķēšanas profilakses projekts skolu jauniešiem, kura mērķis - aizkavēt smēķēšanas uzsākšanu un veicināt smēķēšanas atmešanu smēķēt uzsākušu jauniešu vidū.</p> <p>Saņēmēju skaits - 7. un 8. klašu skolēni no 216 skolām (aptuveni 3643 skolēnu), kuri tika aicināti nesmēķēt no 2006.gada 1.februāra līdz 2007.gada 20.maijam.</p> <p>10. Izveidots informatīvā materiāla „Vieglākais ceļš kā atmest smēķēšanu” krievu valodas izdevums.</p> <p>11. Informatīvi izglītojošās pretsmēķēšanas</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>kampaņas rīkošana. Kampaņas laikā trīs nedēļas decembrī kinoteātros Liepājā, Rīgā un Valmierā tika demonstrēti 4 dažādi reklāmas klipi par smēķēšanas kaitīgo ietekmi uz veselību.</p> <p>Reklāmas klipi tika demonstrēti arī televīzijā gan latviešu, gan krievu valodās programmās TV3, TV3+, TV6, MTV un LMK, kā arī izvietots banneris interneta portālos TVNet, Draugiem.lv un One.lv.</p> <p>2008:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informatīvais materiāls par veselīgu uzturu 7.-8. klašu skolēniem „Izvēlies veselīgo” (10 000 eks.). 2. Pilnveidots un iespiests Informatīvais materiāls „Par sirds un asinsvadu slimību riska faktoriem un to novēršanas iespējām” (40 000 eks. latviešu val. 10 000 eks. krievu val.). 3. Organizēti fizisko aktivitāšu veicināšanas pasākumi „Manas veselīgās brīvdienas” - Madonas, Kuldīgas, Daugavpils un Jelgavas reģionos. Iedzīvotāji ir informēti par fizisko aktivitāšu nozīmi sirds asinsvadu slimību profilaksē. 4. Lai nodrošinātu skolēniem veselīga un regulāra uztura paradumu veidošanu, ir organizēta kampaņa pirmklasniekiem „Ēd regulāri un veselīgi”. Pirmo klašu skolēni (20 130) visā Latvijā ir saņēmuši: <ol style="list-style-type: none"> 4.1. informatīvo materiālu par veselīgu uzturu „Ko ēdīsim”, salokāmu produktu piramīdu; 4.2. launaga kārbu. <p>2009:</p> <p>1526,29</p> <p>2009:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pilnveidots un iespiests Informatīvais materiāls „Vai Tu zini, kas ietekmē Tavu sirds veselību” (8 000 eks. latviešu val. 2 000 eks. krievu val.). 2. Organizēti fizisko aktivitāšu veicināšanas pasākumi - Madonas, Alūksnes, Daugavpils, Ogres, Rēzeknes, Līvānu, Saldus, Liepājas, Daugavpils un Rīgas reģionos. Iedzīvotāji ir
--	--	--	--	--	--	---

						<p>informēti par fizisko aktivitāšu nozīmi sirds asinsvadu slimību profilaksē. Popularizēta nūjošana, kā alternatīva fiziskā aktivitāte. Paralēli ievietota informācija lokālajos medijos par organizētajiem pasākumiem ar aicinājumu iedzīvotājiem iesaistīties aktivitātēs.</p> <p>3. Organizēti semināri Sirds veselības kabinetu māsām, lai padziļinātu viņu zināšanas par veselīga uztura jautājumiem.</p> <p>4.Kampaņa „Lauku atbalstam – skolēnu veselībai”. Kampaņas ietvaros tika organizētas ražas novākšanas talkas un daļa no novāktās ražas (āboli, upenes, dzērvenes u.c.) tika ziedota vietējām skolām. Paralēli medijos tika izvietota informācija par kampaņu</p> <p>2010:</p> <p>1.Nodrošināta iedzīvotāju informēšana par Sirds veselības kabinetu darbību un sniegtajiem pakalpojumiem - iespēju noteikt savus sirds slimību riska faktoros kā arī saņemt speciālista konsultācijas par veselīga uztura un dzīvesveida jautājumiem. Paralēli ievietota informācija masu medijos par Sirds veselības kabinetu darbību.</p> <p>2. Organizēti 4 semināri Sirds veselības kabinetu māsām, lai padziļinātu viņu zināšanas par veselīga dzīvesveida jautājumiem. 3.Organizēti fizisko aktivitāšu veicināšanas pasākumi - Madonas, Alūksnes, Daugavpils, Ogres, Rēzeknes, Līvānu, Saldus, Liepājs un Daugavpils reģionos. Iedzīvotāji ir informēti par fizisko aktivitāšu nozīmi sirds asinsvadu slimību profilaksē. Popularizēta nūjošana, kā alternatīva fiziskā aktivitāte. Paralēli ievietota informācija lokālajos medijos par organizētajiem pasākumiem ar aicinājumu iedzīvotājiem iesaistīties aktivitātēs. 4. Organizēti semināri un interaktīvas nodarbības bērniem, jauniešiem un izglītības iestāžu ēdināšanas speciālistiem par veselīga uztura un dzīvesveida jautājumiem – Daugavpils, Rēzeknes, Alūksnes, Apes, Balvu,</p>
--	--	--	--	--	--	--

2010:
4474,9

							Valmieras, Ogres, Rīgas un Liepājas reģionos. 5. Izplatīti informatīvie materiāli „Vai Tu zini, kas ietekmē Tavu sirds veselību”.
6.4.	Veicināt sabiedrības interesi par savu veselību un izplatīt informāciju par profilaktisko apskašu svarīgumu.	VM 2007-2010	Reizi gadā izstrādāts un izplatīts informatīvais materiāls par profilaktisko apskašu programmu	Valsts budžets	2007: 19 676,00 2008: 12 267,79	Izpildīts	<p>2007:</p> <p>1. Notika sabiedrības informēšanas kampaņa „Neaizmirsti par savas veselības tehnisko apskati” par vīriešu reproduktīvās veselības veicināšanu, par kaitīgo ieradumu, neatbilstošu darba apstākļu un dzīvesveida negatīvo ietekmi uz vīriešu reproduktīvo veselību un ar to saistītajām sekām, kā arī vīriešu reproduktīvās veselības veicināšanas iespējām.</p> <p>2. Notika sabiedrības informēšanas kampaņa „Atļaujies būt vesela”, kuras galvenais mērķis bija aicināt sievietes pievērst lielāku uzmanību savai veselībai, kā arī uzsvērt un atgādināt, ka reizi gadā katra Latvijas sieviete var saņemt valsts apmaksātu profilaktisko aprūpi, kurā ietilpst ginekoloģisko apskati, kuru pēc savas izvēles sieviete var veikt pie ģimenes ārsta vai ginekologa Pielietojot lekcijas- diskusijas metodes, sievietes tika izglītotas un informētas par:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ginekoloģisko profilaktisko apskašu nozīmi, norisi, pieejamību; - reproduktīvās veselības veicināšanu – grūtniecību, dzemdībām, zīdīšanas veicināšanu saslimšanu profilakses iespējām - ginekoloģisko saslimšanu profilaksi, dzemdes kakla vēža profilaksi, krūts dziedzera vēža profilaksi. <p>Kopumā pasākumos piedalījās ap 500 dalībniecēm.</p> <p>2008:</p> <p>1. Izdoti 2 informatīvie materiāli sievietēm par profilaktisko apskašu nepieciešamību un onkoloģisko slimību profilaksi.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Kāpēc vajadzīgas ginekoloģiskās apskates” (10 000 eks.). Tiek izdalīts ārstniecības iestādēs visā Latvijā - „Kas sievietēm jāzina par savām krūtīm un to

					<p>2009: Kopējās saņemto zvanu izmaksas 9377, t.sk. par organizēto vēža skrīningu 2813.</p>	<p>izmeklēšanas metodēm” (10 000eks.). Tiek izdalīts ārstniecības iestādēs visā Latvijā.</p> <p>2. Organizēta informatīvā kampaņa vīriešu reproduktīvās veselības veicināšanā „Īsti vīri nebaidās no urologa!” Vīrieši tiek informēti par iespējām uzlabot reproduktīvo un vispārējo veselību, veselības aprūpes un veselības veicināšanas pakalpojumu pieejamību.</p> <p>3. Organizētā vēža skrīninga kampaņas ietvaros tika organizēts seminārs sieviešu atbalsta grupu līderēm, informējot par vēža skrīninga nozīmi un valsts apmaksātām iespējām.</p> <p>2009:</p> <p>1. Izveidota informatīva sadaļa par organizētā vēža skrīninga programmu Veselības norēķinu centra mājas lapā www.vnc.gov.lv. Sadaļā ir pieejama gan vispārīga informācija par valsts organizētā vēža skrīninga programmu, gan sniegtas atbildes uz iedzīvotāju biežāk uzdotajiem jautājumiem, gan kontaktinformācija par ārstniecības iestādēm, kurās var veikt valsts apmaksātos izmeklējumus. Informācija Veselības norēķinu centra mājas lapā ir pieejama arī krievu valodā.</p> <p>2. Nodrošināta iespēja iedzīvotājiem operatīvi saņemt nepieciešamo informāciju telefoniski, zvanot uz Veselības norēķinu centra bezmaksas informatīvo tālruni 80001234. 2009.gadā iedzīvotājiem sniegtas 8912 konsultācijas/skaidrojumi (aptuveni 30% no kopējo zvanu skaita) par organizēto vēža skrīningu, izmeklējumu veikšanas nosacījumiem u.c. jautājumiem programmas ietvaros.</p> <p>3. Sniegta informācija masu mediju pārstāvjiem (atbildot uz masu mediju rakstiskiem jautājumiem, piedaloties preses konferencēs, organizējot intervijas) par organizētā vēža skrīninga rezultātiem (izsūtīto uzaicinājumu vēstuļu un izmeklēto personu skaits). Regulāri izsūtītas preses relīzes par organizētā vēža</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>skrīninga programmu un tās rezultātiem.</p> <p>4. Ņemot vērā ierobežotos valsts budžeta līdzekļus netika izdoti informatīvie materiāli (bukleti, informatīvie plakāti u.c.) par organizēto vēža skrīningu, šādu materiālu izdošana netiek plānota arī 2010.gadā.</p> <p>2010:</p> <p>1. Sniegta informācija masu mediju pārstāvjiem (atbildot uz masu mediju rakstiskiem jautājumiem, piedaloties preses konferencēs, organizējot intervijas) par organizētā vēža skrīninga rezultātiem (izsūtīto uzaicinājumu vēstuļu un izmeklēto personu skaits). Regulāri izsūtītas preses relīzes par organizētā vēža skrīninga programmu un tās rezultātiem.</p> <p>.Mājas lapā regulāri publicēta informācija, izsūtītas preses relīzes par organizētā vēža skrīninga programmu un tās rezultātiem.</p> <p>Veselības norēķinu centrs nodrošina pasākumu īstenošanu, izmantojot iestādes iekšējos resursus, ārpalpojumi netiek izmantoti.</p> <p>2. Nodrošināta iespēja iedzīvotājiem operatīvi saņemt nepieciešamo informāciju telefoniski, zvanot uz Veselības norēķinu centra bezmaksas informatīvo tālruni 80001234. 2010.gadā iedzīvotājiem sniegtas 7044 konsultācijas/skaidrojumi (aptuveni 26% no kopējo zvanu skaita) par organizēto vēža skrīningu, izmeklējumu veikšanas nosacījumiem u.c. jautājumiem programmas ietvaros.</p> <p>3. Lai iedzīvotājiem veicinātu informācijas pieejamību, tika plānots gatavot informatīvus materiālus par organizēto vēža skrīningu. Ņemot vērā ierobežotos valsts budžeta līdzekļus, informatīvie materiāli (bukleti, plakāti) netika izdoti. Informatīvo materiālu izdošana netiek plānota arī 2011.gadā.</p>		
6.5.	Veicot pārrunas par koplīgumu	LBAS 2008-2010	Noslēgti 100 koplīgumi			<i>Izpildīts daļēji</i>	<p>2008 - 2010</p> <p>Sniegtas rekomendācijas dalīborganizācijām, bet ekonomiskie apstākļi ļoti apgrūtināja šo normu</p>	Noslēgto koplīgumu skaits nav apzināts LBAS finanšu trūkuma un kapacitātes dēļ.

noslēgšanu, iekļaut pasākumus par strādājošo obligātās veselības apdrošināšanu uzņēmumu līmenī.						īstenošanu. Dati par noslēgtajiem koplīgumiem nav apkopoti.	
---	--	--	--	--	--	---	--

labklājības ministre

I.Jurševska

28.03.2011. 15:47
13042
G.Rupenheite
67021625, Gundega.Rupenheite@lm.gov.lv